

E

conomische Begroting 2000

Woord vooraf	1
Samenvatting	3
De Belgische conjunctuur in internationaal perspectief	6
Internationale conjunctuur in 1999 en 2000	
Conjunctuur in België en de drie buurlanden	
Evolutie op de financiële markten	11
Interestvoeten	
Wisselkoersen	
Onzekerheden waarmee deze vooruitzichten omgeven zijn	15
1. De bestedingscomponenten van het bbp	16
Consumptieve bestedingen van de particulieren	
Bedrijfsinvesteringen	
Investeringen in woongebouwen	
Voorraadwijziging	
Overheidsbestedingen	
Uitvoer en invoer	
2. Evolutie van de prijzen en de lonen	25
Binnenlands prijsverloop	
Indexering overheidslonen en sociale uitkeringen	
Loonontwikkeling	
Relatieve loonkostontwikkeling	
3. Evolutie van de arbeidsmarkt	31

Lijst van de Figuren

FIGUUR 1	Wereldhandel: invoer van goederen
FIGUUR 2	Evolutie van het bbp
FIGUUR 3	Kortetermijnrente: eurogebied, Verenigde Staten en Japan
FIGUUR 4	Bilaterale wisselkoersen: euro-dollar en euro-yen
FIGUUR 5	Consumptieve bestedingen van de particulieren
FIGUUR 6	Consumptie, beschikbaar inkomen en spaarquote particulieren
FIGUUR 7	Bedrijfsinvesteringen
FIGUUR 8	Investeringsquote in de marktsector
FIGUUR 9	Investeringsquote in woongebouwen
FIGUUR 10	Bijdrage van de voorraadwijziging tot de groei
FIGUUR 11	Uitvoer van goederen en diensten
FIGUUR 12	Inflatie: maandelijkse evolutie en vooruitzichten
FIGUUR 13	Evolutie loonkosten België in vergelijking met belangrijkste handelspartners
FIGUUR 14	Werkgelegenheid en werkgelegenheidsgraad
FIGUUR 15	Evolutie van het aantal werklozen

Deze macro-economische vooruitzichten werden door het Instituut voor de Nationale Rekeningen (INR) aan de federale overheid doorgegeven in het kader van de voorbereiding van de federale begrotingscontrole voor het jaar 2000. Volgens de gangbare procedure, heeft het Federaal Planbureau een ontwerp van Economische Begroting voorgelegd aan het Wetenschappelijk Comité en aan de Raad van Bestuur van het INR. De Raad legt de definitieve cijfers vast en draagt de eindverantwoordelijkheid. Het Wetenschappelijk Comité heeft een gunstig advies uitgebracht over de Economische Begroting op 16 februari 2000.

De nieuwe nationale rekeningen, door het INR volgens de ESR95-methodologie opgesteld voor de jaren 1995-1998, fungeerden als historische basis voor de Economische Begroting 2000. De ramingen voor 1999 steunen in belangrijke mate op de kwartaalrekeningen die beschikbaar zijn tot het derde kwartaal. Voor de openbare financiën werd de gebruikelijke hypothese van *ongewijzigd beleid* gevolgd.

De macro-economische situatie in het buitenland steunt op de jongste vooruitzichten van de Europese Commissie (daterend van het najaar 1999). Het verloop van de financiële variabelen (wisselkoersen, rentevoeten en olieprijsen) werd echter aangepast om rekening te kunnen houden met de recentste monetaire ontwikkelingen. De waarnemingen voor die variabelen werden afgesloten eind januari en werden voor de overige elf maanden verder gezet op basis van technische hypothesen. Die hypothesen werden opgemaakt aan de hand van termijnnoteringen, die verondersteld worden de verwachtingen van de financiële markten weer te geven.

Deze vooruitzichten werden afgesloten op 21 februari 2000.

L. Verjus
Voorzitter van de Raad van Bestuur
van het Instituut voor de Nationale Rekeningen

Kerncijfers voor de Belgische economie

Wijzigingspercentages in volume - tenzij anders vermeld

	97	98	99	00
Consumptieve bestedingen van de particulieren	2.2	3.8	2.0	2.1
Consumptieve bestedingen van de overheid	0.0	1.4	2.3	1.0
Bruto kapitaalvorming	6.5	3.7	6.0	4.5
Finale nationale bestedingen	2.7	4.1	1.8	2.9
Uitvoer van goederen en diensten	6.7	4.2	2.9	6.8
Invoer van goederen en diensten	5.8	6.3	2.2	6.6
Netto-uitvoer (bijdrage tot de groei van het bbp)	0.9	-1.2	0.6	0.4
Bruto binnenlands product	3.5	2.7	2.3	3.2
Algemeen indexcijfer der consumptieprijzen	1.6	1.0	1.1	1.5
Gezondheidsindex	1.3	1.3	0.9	1.3
Reëel beschikbaar inkomen van de particulieren	1.0	2.9	1.4	2.3
Spaarquote van de particulieren (in % van het beschikbaar inkomen)	17.6	16.6	16.0	16.1
Binnenlandse werkgelegenheid (verandering in duizendtallen, toestand op 30 juni)	22.1	44.4	43.9	53.4
Werkloosheidsgraad (Eurostat standaard, jaargemiddelde)	9.4	9.5	9.0	8.5
Saldo lopende rekening (in % van het bbp)	4.8	4.1	4.1	4.3
Wisselkoers van de euro in dollar (aantal dollars voor 100 euro)	.-	.-	106.7	102.5
Korte rente (interbancair tarief, 3 maand) (%)	3.5	3.6	2.9	3.9
Lange rente (OLO, 10 jaar) (%)	5.8	4.8	4.8	5.7

Samenvatting

Duidelijk herstel van de economische groei in de loop van 1999

Dankzij het herstel van de wereldeconomie en van onze export, is de economische groei in België merkkelijk versneld in de tweede helft van 1999. De betere vraagvooruitzichten in de verwerkende industrie remden de sterke voorraadafbouw af die typerend was voor de eerste helft van 1999. Over heel 1999 zou de reële bbp-groei 2,3 percent bedragen, dankzij de dynamiek van de niet-industriële bedrijfsinvesteringen, de positieve bijdrage van de buitenlandse handel en een gestaag groeiende privé-consumptie. De opwaartse herziening van de groei in 1999 vond vooral zijn oorsprong in het herstel van onze exportmarkten, terwijl de impact van de dioxinecrisis op de economie beperkt is gebleven (die impact werd door het FPB geschat op 0,2 percent van het bbp in 1999). Het stijgend profiel dat de Belgische economie vertoonde in de loop van vorig jaar, leidt op zich reeds voor het jaar 2000 tot een zgn. positief overloopeffect op de groei van het bbp en van de belangrijkste componenten van de finale vraag.

De economische groei in 2000 getrokken door de export en de binnenlandse vraag

De groeivooruitzichten van de wereldeconomie en van de wereldhandel zijn de laatste zes maanden versterkt. Dat komt niet alleen door een aanhoudende groeidynamek van de Amerikaanse economie en het herstel van de opkomende economieën, maar ook door een Europese conjunctuur die steeds betere perspectieven biedt. De groei van de Belgische exportmarkten, zowel binnen als buiten Europa, zou dit jaar dus versnellen (nl. 6,5 percent tegenover 4,3 percent vorig jaar).

Voor het eerst sinds het begin van de jaren 90, zou de Belgische exportgroei, dankzij een gevoelige verbetering van de concurrentiepositie, iets boven de groei van de potentiële uitvoermarkt uitkomen. Die verbetering komt enerzijds door de gecumuleerde depreciatie van de wisselkoers van de euro in de loop van 1999-2000 en anderzijds door de afname van de relatieve loonkosten per product vergeleken met onze belangrijkste handelspartners. De geringe stijging van de loonkosten per product is op zijn beurt te verklaren door de toepassing van het centraal akkoord 1999-2000, de aanzienlijke vermindering van werkgeversbijdragen in 2000 en de toename van de productiviteit per gewerkt uur.

Door een sterke positieve bijdrage van de voorraadveranderingen zou de binnenlandse vraag dit jaar sneller groeien dan vorig jaar. Niet alleen zou er een einde komen aan de in 1999 waargenomen afbouw van de voorraden, maar, in het licht van de betere vraagvooruitzichten, zouden de voorraden zelfs opnieuw aangevuld worden. De bedrijfsinvesteringen die vorig jaar opgedreven werden door de uitzonderlijke uitgaven voor hardware en software om de overgang naar het jaar 2000 te vergemakkelijken, zouden dit jaar een kleinere toename kennen. Ondanks die lichte vertraging zou de investeringsquote in de marktsector (bedrijfsinvesteringen in percent van het bbp) met 0,7 procentpunt toenemen tussen 1998 en 2000. Na nagenoeg een stabilisering in 1999, zouden de investeringen van de gezinnen in woongebouwen weer een positieve groei kennen.

De koopkracht van particulieren, gemeten aan de hand van hun reëel beschikbaar inkomen, zou dit jaar met 2,3 percent stijgen tegenover 1,4 percent vorig jaar. De belangrijkste factoren die de meer gestage toename van het beschikbaar inkomen van de particulieren verklaren, zijn: de sterkere groei van de werkgelegenheid, de iets belangrijker toename van de bruto-uurlonen voor indexering en het herstel van het inkomen uit vermogen dat voortvloeit uit een stijging van de ontvangen interesten en dividenden. Bijgevolg zou de privé-consumptie, waarvoor tijdens het tweede en derde kwartaal van 1999 een jaar-op-jaar groei-voet kleiner dan 2 percent genoteerd werd, aantrekken en over het jaar 2000 een reële groei van 2,1 percent bereiken. De spaarquote, die sinds 1994 onafgebroken daalde, zou dit jaar ongeveer op het peil van vorig jaar blijven.

In totaal zou de binnenlandse vraag met 2,9 percent stijgen. Rekening houdend met de positieve bijdrage van de netto-export met 0,4 percent, zou het bbp in 2000 met 3,2 percent toenemen.

Na de stijging van de laatste maanden, zou de inflatie geleidelijk dalen in 2000

In 1999 zijn de olieprijsen met ongeveer 40 percent gestegen in vergelijking met hun gemiddeld peil van 1998. Nadat de inflatie bijna 2 percent bereikte eind vorig jaar, zou ze echter geleidelijk dalen. De daling van de bijdrage van de energieprijzen tot de binnenlandse inflatie zou de lichte toename van de onderliggende inflatie immers meer dan compenseren. De onderliggende inflatie zou geleidelijk aantrekken als reactie, met vertraging, op de voorbije stijging van de importprijzen in BEF. Over het jaar 2000, zou de consumptieprijsinflatie 1,5 percent bedragen (tegenover 1,1 percent in 1999), terwijl de gezondheidsindex, die de energieproducten in het bijzonder uitsluit, slechts met 1,3 percent toenemen (tegenover 0,9 percent in 1999).

De spilindex voor de overheidslonen en de sociale uitkeringen zou in 2000 niet overschreden worden, waardoor dit jaar geen indexering van de overheidslonen en de sociale uitkeringen zou plaatsvinden.

De groei in 2000 zal zeer gunstig zijn voor de jobcreatie

De totale binnenlandse werkgelegenheid zou met ruim 53.000 eenheden toenemen (gegevens op 30 juni), dus 9.000 meer dan in 1999. Die extra toename situeert zich vooral bij de ondernemingen (+47.500 arbeidsplaatsen tegenover +32.000 in 1999), en meer bepaald bij de zogenaamde *klassieke* werkgelegenheid (d.i. buiten de diverse speciale programma's) in de ondernemingen. In vergelijking met vorig jaar, zou de jobcreatie in het kader van speciale programma's inderdaad minder groot zijn; de creatie van klassieke werkgelegenheid zou dit jaar ruim 80 percent van de jobcreatie in de privé-sector vertegenwoordigen, tegenover minder dan 60 percent in 1999. Dat resultaat kan verklaard worden door de snellere groei van de economische activiteit en de bijkomende verminderingen van socialezekerheidsbijdragen.

De groei van de werkgelegenheid in de loop van 1999-2000 zorgt voor een stijging van de werkgelegenheidsgraad (uitgedrukt als de totale werkgelegenheid in percent van de bevolking op arbeidsleeftijd) van 57,4 percent in 1998 naar 58,1 percent in 1999 en 58,9 percent in 2000. Van 1994 tot 2000, zou de werkgelegenheidsgraad in totaal met 3 procentpunten toenemen, of gemiddeld met 0,5 procentpunt per jaar.

Driekwart van de jobcreatie dit jaar zou aanleiding geven tot een daling van het aantal werklozen, overeenkomend met bijna 41.000 personen (werkloosheid definitie Ministerie van Arbeid en Tewerkstelling). Het resterende kwart stemt overeen met een toename van de beroepsbevolking.

*Internationale
conjunctuur in 1999 en
2000*

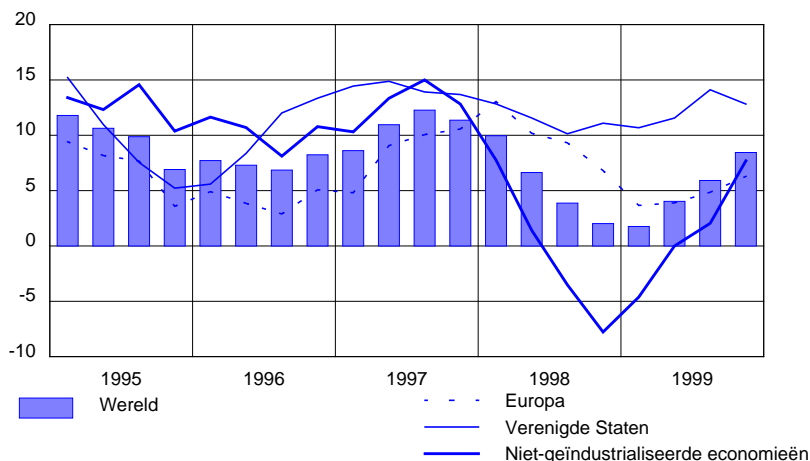
De groei van de *wereldeconomie* is gevoelig versneld in de tweede helft van 1999, niet alleen door de aanhoudende dynamiek van de Amerikaanse economie en het snelle herstel van de opkomende economieën (Azië en Latijns-Amerika), maar ook door de versterking van de Europese groei.

Na een duidelijke vertraging door de economische crisis in Zuidoost-Azië in 1998, hernam de groei van de wereldgoederenhandel vanaf het tweede kwartaal van vorig jaar. Het redelijk sterke herstel van de internationale handel in de loop van het tweede semester van 1999 werd ondersteund door de robuuste Amerikaanse importvraag en door de duidelijke herneming van de import van niet-geïndustrialiseerde economieën.

FIGUUR 1   **Wereldhandel: invoer van goederen**

Jaar-op-jaar groeivoeten in volume

Bron: CPB, FPB

Tijdens de laatste zes maanden heeft die evolutie de groeivoorzichten van de internationale economie opgekrikt. De wereld-economie zou dit jaar met meer dan 3,5 percent toenemen (3 percent in 1999). Bovendien zouden de belangrijkste economische gebieden met uitzondering van Japan een zeer sterke convergentie van de groeiritmes kennen.

Het economisch herstel van de *opkomende economieën* in Zuid-oost-Azië (meer bepaald in Zuid-Korea en Taiwan), dat vorig jaar begon dankzij de sterkere binnenlandse vraag in die landen, zal zich dit jaar doorzetten onder impuls van de betere internationale conjunctuur. In de meeste andere niet-geïndustrialiseerde economieën werden de indicatoren die op een aantrekkende vraag wezen eind 1999 steeds talrijker. Vermoedelijk heeft de prijsstijging van de olieproducten een niet te verwaarlozen rol gespeeld in het herstel dat een aantal van die economieën optekende. Met name de sterke heropleving in Latijns-Amerika (meer bepaald in Brazilië en Mexico) heeft de financiële markten verrast. In Rusland herstelde de industriële productie vanaf het einde van het eerste kwartaal van 1999. In Centraal- en Oost-Europa zou de groei versnellen in het kielzog van het Europese conjunctuurherstel.

Japan wijkt af van deze bijna algemene optimistische trend. Hoewel de groeiperspectieven voor dit jaar opwaarts herzien werden, hangen de recente economische indicatoren een niet eenduidig beeld op van het tempo waarin de economie herstelt en waarop in elk geval belangrijke onzekerheden blijven wegen. De Japanse economie is inderdaad vooral uit de economische recessie geraakt door een erg expansief budgettair beleid van overheidsuitgaven en, recenter, door een exporttoename dankzij het herstel in Zuidoost-Azië. De groeiperspectieven van de Japanse economie blijven echter afhankelijk van het herstel van de particuliere binnenlandse vraag en meer in het bijzonder van de consumptie-uitgaven, die afgeremd worden door de deflatie en de daling van de werkgelegenheid en de lonen. Bovendien zouden de Japanse export en het ondernemersvertrouwen geschaad kunnen worden bij een nieuwe appreciatie van de yen.

Voor het vierde opeenvolgende jaar zou de groei van de *Amerikaanse economie* rond de 4 percent liggen in 1999. Hoewel er geen tastbare tekenen zijn die wijzen op een vertraging van de economische activiteit en er een bijna unanieme opwaartse herziening is van de Amerikaanse potentiële groei, voorzien de meeste internationale instellingen een groeivertraging van het Amerikaanse bbp. Het groeitempo van de binnenlandse vraag in de Verenigde Staten, meer bepaald van de particuliere consumptie die gestimuleerd wordt door de hausse van de beurskoersen en door een omvangrijke werkgelegenheidscreatie, zou dit jaar aan kracht inboeten. Die vertraging zou een gevolg zijn van het geleidelijk afzwakken van de vermogens-effecten en het verstrakken van de monetaire omstandigheden. De Amerikaanse export zou de fakkel moeten overnemen om dit jaar de groei te ondersteunen.

Geruggensteund door de opleving van de internationale conjunctuur, is de *Europese groei* in de loop van het derde kwartaal van vorig jaar beginnen versnellen. De duidelijke toename van het ondernemersvertrouwen en het behoud van een groot consumentenvertrouwen, moeten een verdere groeiversnelling mogelijk maken. Het tijdelijk karakter van de conjunctuurvertraging tussen medio 1998 en medio 1999 zou hiermee bevestigd zijn. De gemiddelde jaarlijkse groei van het Europese bbp zou in 1999 op meer dan 2 percent uitkomen.

Ondanks de minder gunstige monetaire omstandigheden dit jaar, zou de Europese binnenlandse vraag de belangrijkste kracht blijven achter de groei. De particuliere consumptie zou gestimuleerd worden onder invloed van de positieve evolutie van de arbeidsmarkt en de toename van het reëel beschikbaar gezinsinkomen. Een hogere rendabiliteit en toenemende productiviteitswinsten zouden het ondernemingsklimaat ten goede komen. Voorts zouden de bedrijven hun voorraden weer aanvullen, in het licht van de stijgende grondstoffenprijzen en de betere vraagvooruitzichten. De Europese export zou voordeel halen uit een omgeving die zowel binnen als buiten Europa betere perspectieven biedt en uit de verbetering van de Europese concurrentiekracht door de depreciatie van de effectieve wisselkoers van de euro. In tegenstelling tot vorig jaar zou de bijdrage van de buitenlandse handel tot de groei dit jaar niet negatief zijn. De positieve bijdrage zou echter beperkt blijven door een versnelde groei van de Europese import.

Met een groei van ongeveer 3 percent, zou de expansie van de Europese Unie in 2000 groter zijn dan haar potentiële groei en voortvloeien uit een grotere convergentie van de groeiritmes van het bbp van de Lidstaten. In Duitsland en Italië zijn er inderdaad ook steeds meer indicatoren die op een herstel wijzen; twee landen die vorig jaar, bovenop het feit dat hun binnenlandse vraag zwakker was dan in de rest van de Europese Unie, in het bijzonder geleden hebben onder de crisis van de opkomende economieën.

De gevolgde methodologie om de internationale omgeving te preciseren

De economische vooruitzichten die tweemaal per jaar door het Directoraat-generaal van Economische en Financiële Zaken van de Europese Commissie worden gepubliceerd, vormen de voornaamste bron bij de opmaak van de hypothesen betreffende de internationale omgeving van de Economische Begroting. De toekomstige ontwikkeling van de buitenlandse afzetmarkten die voor België belangrijk zijn, wordt verkregen op basis van een gewogen gemiddelde van de groeivooruitzichten voor de invoer van onze handelspartners. Evenzo wordt de evolutie van de wereldhandelsprijzen waarmee België geconfronteerd wordt, berekend op basis van gewogen gemiddelden van de uitvoerprijzen van de verschillende landen of geografische gebieden.

Tussen de publicatie van de Europese Commissie en de opmaak van de Economische Begroting, verlopen echter enkele maanden, zodat hypothesen over wisselkoersen, rentevoeten en olieprijs vaak aangepast moeten worden om rekening te kunnen houden met de recentste ontwikkelingen terzake.

Uitgaande van de laatst beschikbare waarneming wordt een methodologie toegepast die als technisch kan worden bestempeld, omdat zij steunt op marktverwachtingen en niet op een macro-economisch scenario. Meer bepaald wordt het toekomstig verloop van de bilaterale wisselkoersen berekend op basis van het profiel van de termijnnoteringen van de verschillende munten. Een gelijkaardige methodologie wordt gebruikt om het toekomstig verloop van de olieprijs te becijferen. De ontwikkeling van de wereldhandelsprijzen, uitgedrukt in Belgische frank, die wordt verkregen op basis van de hypothesen van de Europese Commissie, wordt nadien weliswaar bijgesteld om rekening te houden met die aanpassingen van de effectieve wisselkoers en de olieprijs.

Het toekomstig profiel van de kortetermijnrentevoeten wordt bepaald aan de hand van de noteringen op de markt van de *futures*, terwijl voor de langetermijnrentevoeten verondersteld wordt dat de laatst beschikbare maandelijkse waarneming de beste voorspeller is voor de volgende maanden.

Conjunctuur in België en de drie buurlanden

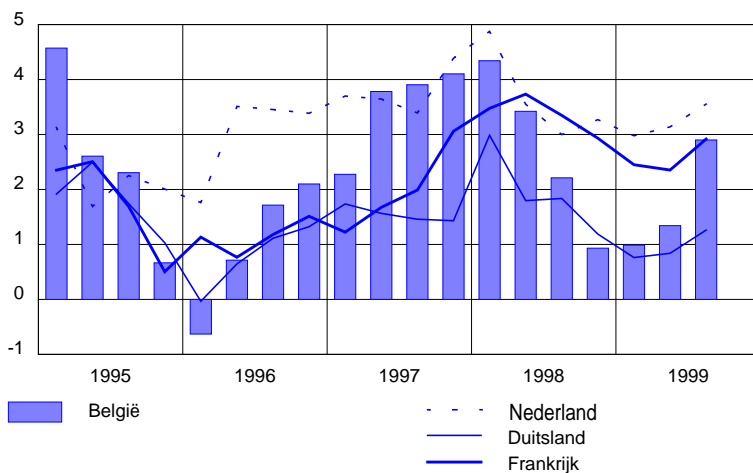
In 1999 zou de groei van het bbp in België (op 2,3 percent geraamd) licht boven het gewogen gemiddelde van onze drie voornaamste handelspartners liggen en iets onder het Franse resultaat. Terwijl Nederland voor het vierde opeenvolgende jaar een bijzonder sterke economische groei boekte, bleef de economische activiteit in Duitsland tamelijk zwak in 1999.

Zoals bij onze drie voornaamste handelspartners is de zwakkere groei in België slechts van korte duur geweest. Vanaf het derde kwartaal van 1999 kon de uitvoer van België en van onze buurlanden profiteren van het herstel van de wereldhandel en van de intra-Europese handel. Tevens bleef in die landen, behalve in Duitsland, de groei van de bedrijfsinvesteringen dynamisch. België kende echter een economische cyclus die meer uitgesproken was dan in zijn buurlanden. Dat is voornamelijk een gevolg van de belangrijke voorraadveranderingen die sedert eind 1998 werden opgetekend.

FIGUUR 2

Evolutie van het bbp

Jaar-op-jaar groeivoeten in constante prijzen

Bron: Nationale bronnen, INR, Eurostat

Dit jaar zou het groeiritm van de economische activiteit in België, Duitsland en Frankrijk versnellen. Dat komt door een positieve bijdrage van de netto-uitvoer en het aantrekken van de binnenlandse vraag (met inbegrip van de voorraden). In Nederland daarentegen, zou het herstel van de uitvoer meer dan

---

gecompenseerd worden door een vertraging van de binnenlandse vraag, die vorig jaar bijzonder dynamisch is geweest.

Evolutie op de financiële markten

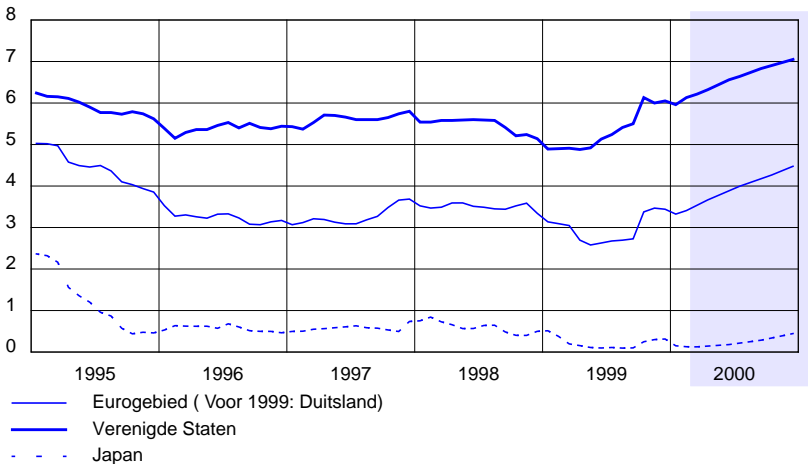
Nauwelijks een jaar geleden heerste er op de financiële markten vrees voor deflatie die te maken had met de impact van de economische en financiële crisis in de opkomende economieën. Die vrees voor deflatie is nu vervangen door een vrees voor inflatie. De koersen van de olieproducten in dollar hebben zich immers spectaculair hersteld sedert het tweede kwartaal van vorig jaar zodat de prijs van de ruwe Brent in 1999 gemiddeld met ongeveer 40 procent is toegenomen ten opzichte van 1998. Als gevolg van de algemene heropleving van de economische activiteit op wereldvlak kenden de koersen van de niet-energetische grondstoffen een duidelijk herstel tijdens de tweede helft van 1999. Die ontwikkelingen, die zich vooral uitten in een versnelde stijging van de productieprijzen, hebben geleid tot een hogere inflatie en een opwaartse herziening van de inflatievooruitzichten in de voornaamste geïndustrialiseerde economieën, met uitzondering van Japan. Hoewel de financiële markten dit jaar een geleidelijke daling van de olieprijzen verwachten, heeft de vrees voor inflatie zich in de Verenigde Staten en in Europa verscherpt.

Interestvoeten

In de Verenigde Staten liep de jaar-op-jaar inflatie op van 1,7 procent tijdens het eerste kwartaal van 1999 tot 2,6 procent tijdens het vierde kwartaal, terwijl in het eurogebied over dezelfde periode een toename genoteerd werd van 0,8 procent tot 1,5 procent. Japan kende gedurende de vier kwartalen van 1999 een negatieve of afwezige inflatie. Bovenop de prijstijgingen van de basisproducten, werden in de Verenigde Staten de inflatoire spanningen opgevoerd door de toegenomen druk op de arbeidsmarkt. Bovendien zwengelden de hoge beurskoersen de privé-consumptie aan (via zogenaamde vermogenseffecten, met zelfs een negatieve spaarquote tot gevolg), wat tot vraaggestuurde inflatie leidde. In het eurogebied is de druk op de prijzen momenteel minder groot. Nochtans zouden de effectieve depreciatie van de euro en de stijging van de olieprijzen een mogelijke bedreiging kunnen vormen voor de prijsstabiliteit in het eurogebied.

Om de inflatiedreiging tegen te gaan hebben de Amerikaanse Federal Reserve Bank en de Europese Centrale Bank tussen november en februari hun basisrente twee keer verhoogd. Voor 2000 wordt verwacht dat de korte rentevoeten in het eurogebied en de Verenigde Staten verder zullen toenemen. Voor het eurogebied zou de Euribor met 90 basispunten toenemen van gemiddeld 3 percent in 1999 naar 3,9 percent in 2000. Doordat de inflatiedreiging in de Verenigde Staten hoger is, zou de korte rente daar sterker stijgen dan de Europese rente, namelijk met 130 basispunten van gemiddeld 5,3 percent in 1999 naar 6,6 percent in 2000. Aangezien de verwachte inflatie in Japan laag en zelfs negatief is, zou de Japanse korte rente vrijwel constant blijven (rond 0,2 percent).

FIGUUR 3 Kortetermijnrente: eurogebied, Verenigde Staten en Japan
Maandgemiddelden in percent

Bron: Datastream, FPB (vooruitzichten voor 2000, cf. kader)

De financiële markten reageerden op het nieuwe prijzenklimaat met een gestage stijging van de obligatierendementen aan beide kanten van de Oceaan. Die rentestijgingen hebben nauwelijks gevolgen gehad voor de Europese en Amerikaanse beurzen, die geschraagd werden door gunstige conjuncturele perspectieven.

De gemiddelde waarden van de lange (10-jaarlijkse) rente in 1999 waren 4,6 procent voor het eurogebied, 5,6 procent voor de Verenigde Staten en iets minder dan 1,8 procent voor Japan. Voor 2000 wordt uitgegaan van een lange rente van 5,7 procent voor het eurogebied, 6,7 procent voor de Verenigde Staten en 1,7 procent voor Japan. Hieruit blijkt dat de lange rente in alle gevallen behalve Japan vrij sterk (met meer dan 100 basispunten) zou toenemen in jaargemiddelde termen. Enkel in Japan zou de lange rente dalen (met bijna 10 basispunten).

De Amerikaanse lange rente zou dit jaar dus hoger blijven dan de Europese, die op zijn beurt boven de Japanse zou liggen. Twee factoren liggen aan de basis van deze verschillen: de verschillen in kortetermijnrentevoeten en het feit dat de verwachte inflatie in de Verenigde Staten groter is dan in het eurogebied en Japan.

Het verschil tussen de Belgische en Duitse lange rente zou in 2000 op 20 basispunten uitkomen, wat ongeveer overeenkomt met het geobserveerde renteverskil in januari 2000.

Wisselkoersen

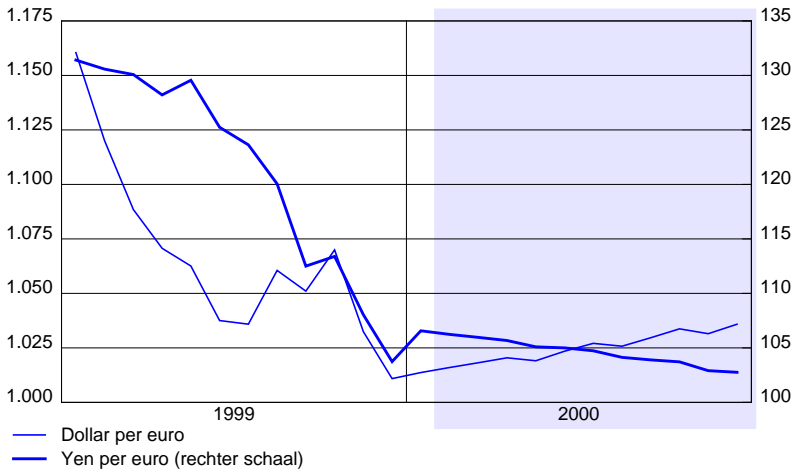
Gedurende het hele jaar 1999 is de koers van de euro uitgedrukt in dollar afgenomen. Enkel in juli hebben we een lichte opleving gekend. De depreciatie van de euro zou zich in 2000 niet voortzetten. Verwacht wordt dat de euro in de loop van dit jaar een lichte terreinwinst ten opzichte van de dollar zou boeken. Mogelijke redenen hiervoor zijn het verwachte minder grote verschil in economische groei tussen de Verenigde Staten en het eurogebied, en de hogere inflatie in de Verenigde Staten. De zeer beperkte appreciatie van de euro in de loop van 2000 ten opzichte van het peil van januari 2000 zou echter ruimschoots onvoldoende zijn om (in jaargemiddelde termen) een depreciatie van de euro tegenover de dollar te voorkomen. In 1999 was de gemiddelde koers van de euro in dollar 1,07, terwijl dit in 2000 iets meer dan 1,02 zou zijn. De euro zou tegenover de yen op jaarbasis depreciëren van 121,4 yen in 1999 naar 104,7 yen in 2000.

De (jaargemiddelde) depreciatie van de euro tegenover zowel de dollar als de yen vormt meteen de belangrijkste verklaring voor de effectieve nominale wisselkoersdepreciatie van de Belgische frank in 2000 (-1,8 procent na -1,7 procent in 1999).

FIGUUR 4

Bilaterale wisselkoersen: euro-dollar en euro-yen

Maandgemiddelden

Bron: Datastream, FPB (vooruitzichten voor 2000, cf. kader)

Gelet op de huidige ontwikkelingen, hebben de onzekerheden en risico's, waarmee de vooruitzichten voor dit jaar omgeven zijn, minder te maken met de reële economie dan met de financiële situatie binnen en buiten Europa.

Het voorzichtige monetaire beleid van de Federal Reserve en het ontstaan van begrotingsoverschotten versterken het scenario dat de Amerikaanse groei geleidelijk vertraagt. De groeiende onevenwichten die de Amerikaanse economie typeren (een negatieve spaarquote en toenemende schuldenlast van de privé-sector, gekoppeld aan een oplopend tekort op de lopende rekening), zouden op termijn echter het vertrouwen van de investeerders kunnen aantasten en belangrijke verstoringen van de wisselkoersen en de rentevoeten kunnen veroorzaken.

De groei van het Amerikaanse bbp zou daarentegen dit jaar nog voor een paar verrassingen kunnen zorgen. Meer in het algemeen zou de opgang van de internationale conjunctuur, uitgaande van de wereldhandel, wel eens sterker kunnen zijn dan verwacht. Tegen die achtergrond zou België te maken krijgen met meer dynamische uitvoermarkten, te meer omdat een duurdere dollar (geruggensteund door de Amerikaanse conjunctuur) de concurrentiepositie van de Europese economieën verder zou verbeteren.

De kans op een hogere inflatie, door een grotere effectieve depreciatie van de euro, zou dit jaar al bij al beperkt blijven. De eventuele doorberekening van hogere Europese invoerprijzen in de consumptieprijzen, zou immers worden getemperd door de hervormingstendens en de deregulering van de goederen- en dienstenmarkten ter versterking van de concurrentiekracht van de Europese Unie. Verder zouden de loonkosten per product onder controle blijven dankzij de groei van de productiviteit. Bovendien zou, in de lijn van de verwachtingen van de financiële markten, de verstrakking van het monetaire beleid dit jaar worden doorgetrokken, waardoor een nieuwe opstoot van de inflatieverwachtingen en een toename van de langetermijnrente kunnen worden vermeden.

Indien de stijging van de olieprijs, conform de marktverwachtingen, slechts tijdelijk is, zou de schok op de inflatie wereldwijd snel kunnen worden opgevangen. Zo niet, zou de onrechtstreekse weerslag van duurdere energieproducten de afkoeling van de inflatie, die in de loop van dit jaar verwacht wordt, bemoeilijken en op de groei van de wereld economie wegen.

1. De bestedingscomponenten van het bbp

Consumptieve bestedingen van de particulieren

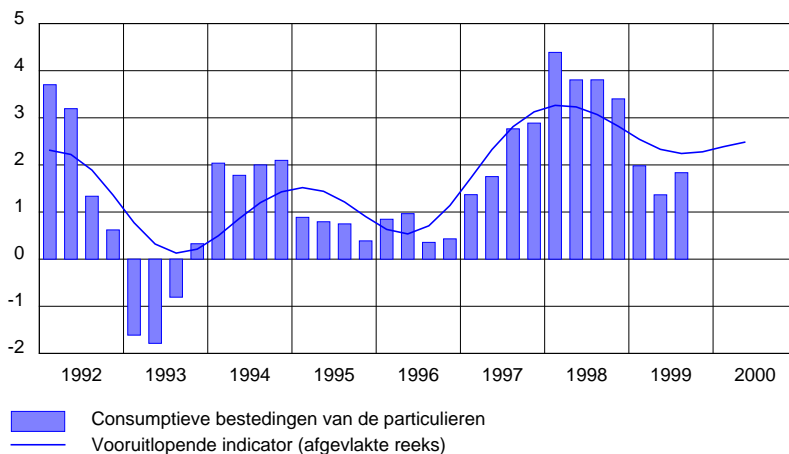
In 1999 zijn de consumptieve bestedingen van de particulieren in reële termen gestegen met 2 percent, wat hoger was dan de groei van hun reëel beschikbaar inkomen. Op die manier bleef de gestage daling van de spaarquote die na de recessie van 1993 werd vastgesteld, verder duren.

De kwartaaldynamiek toont aan dat na een tweede, vrij zwak kwartaal de consumptiegroei tijdens het tweede semester van 1999 in vrij grote mate is versneld. De indicator van het consumentenvertrouwen, die door de Europese Commissie gepubliceerd wordt, kende in juni een forse terugval als gevolg van de onzekerheid over de dioxinecrisis. In de loop van de tweede helft van het jaar heeft die indicator zich geleidelijk hersteld en zo opnieuw een niveau bereikt dat vergelijkbaar is met het vorige hoogtepunt van begin 1999.

FIGUUR 5

Consumptieve bestedingen van de particulieren

Jaar-op-jaar groeivoeten in constante prijzen

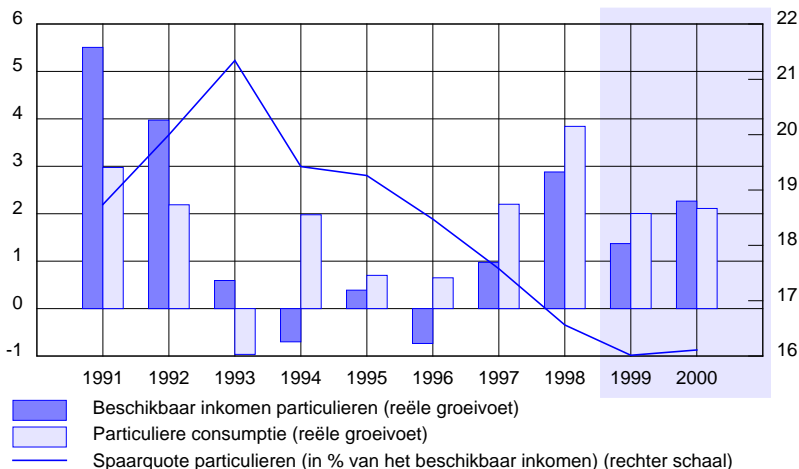
Bron: INR, FPB

Ten opzichte van 1998 was er in 1999 een gevoelig tragere stijging van het reëel beschikbaar inkomen van particulieren (1,4 percent tegenover 2,9 percent in 1998). Dat komt vooral door een daling van het inkomen uit vermogen die voortvloeit uit de

lagere kortetermijnrente (die een negatieve invloed heeft op de rente die gezinnen ontvangen) en de dividenden. De geringe stijging van de loonmassa en van het inkomen van zelfstandigen heeft die daling ook in de hand gewerkt.

In 2000 zou in de privé-sector het bruto-uurloon voor indexering iets sneller stijgen dan in 1999. De klassieke werkgelegenheid zou ook meer toenemen (zie de afdeling over de analyse van de arbeidsmarkt) en het inkomen uit vermogen zou zich herstellen dankzij de stijgende rentevoeten en de hogere uitgekeerde dividenden. Al die elementen samen zouden leiden tot een groei van het reëel beschikbaar inkomen van de particulieren met 2,3 procent.

FIGUUR 6 Consumptie, beschikbaar inkomen en spaarquote particulieren

Bron: INR, FPB (vóór 1995: eigen berekeningen FPB)

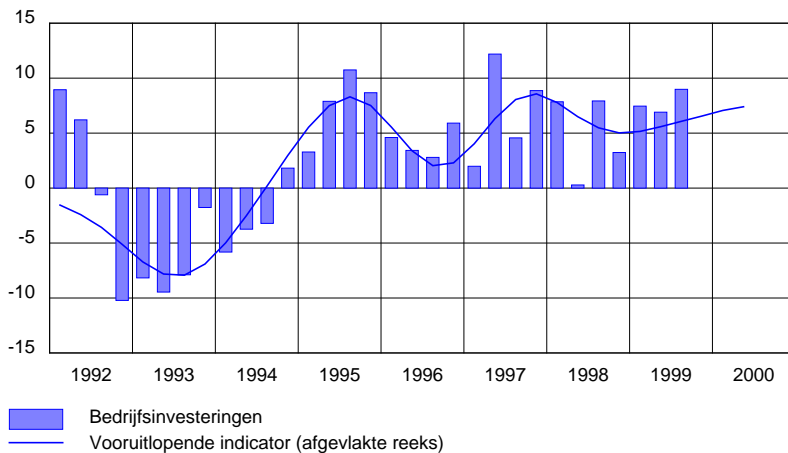
Dankzij die inkomensstijging, in combinatie met een algemeen gunstig economisch klimaat, zou de particuliere consumptie toenemen met 2,1 procent, wat dicht in de buurt ligt van zijn trendmatig groeitempo. Bijgevolg zou de spaarquote, na een ononderbroken daling gedurende de afgelopen zes jaar, in 2000 een zeer lichte toename te zien geven.

Bedrijfsinvesteringen In tegenstelling tot het scenario van juli jongstleden waarin voor 1999 een terugloop van de groei van de bedrijfsinvesteringen werd voorzien, kenden deze in heel 1999 een verrassend dynamisch verloop, met jaar-op-jaar groeivoeten per kwartaal die tussen 7 en 9 percent schommelden.

FIGUUR 7

Bedrijfsinvesteringen

Jaar-op-jaar groeivoeten in constante prijzen

Bron: INR, FPB

Op basis van de investeringsstatistieken volgens de BTW-aangiften, kan er echter een duidelijk onderscheid worden gemaakt tussen de industriële en de niet-industriële bedrijven. Bij de niet-industriële bedrijven stegen de investeringen (in waarde) inderdaad veel sterker dan bij de industriële bedrijven.

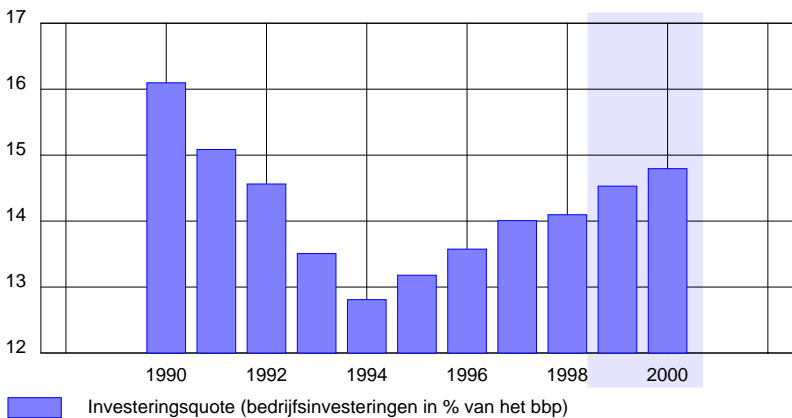
De investeringen van de niet-industriële bedrijven (vooral in de sectoren openbaar vervoer en communicatie) werden blijkbaar minder beïnvloed door de conjunctuurvertraging en zijn wellicht toegenomen door uitzonderlijke uitgaven voor informatica en software (die in de vorige versie van de nationale rekeningen geboekt werden als intermediaire consumptie) om de overgang naar het jaar 2000 voor te bereiden.

De vertraagde groei van de investeringen door industriële bedrijven is het gevolg van de forse daling van de activiteit in de industrie in het tweede semester van 1998. Die daling kwam tot uiting in een aanzienlijke terugval van de bezettingsgraad van het productievermogen in de verwerkende nijverheid in die periode.

De stijging van de bezettingsgraad in 1999 en de enquête van de NBB in het najaar over de investeringsplannen in de verwerkende nijverheid, lijken aan te tonen dat de investeringen in de loop van 2000 in vrij sterke mate zouden toenemen. De investeringen van niet-industriële bedrijven zouden daarentegen niet meer profiteren van uitzonderlijke omstandigheden.

FIGUUR 8   **Investeringsquote in de marktsector**

Bron: INR, FPB

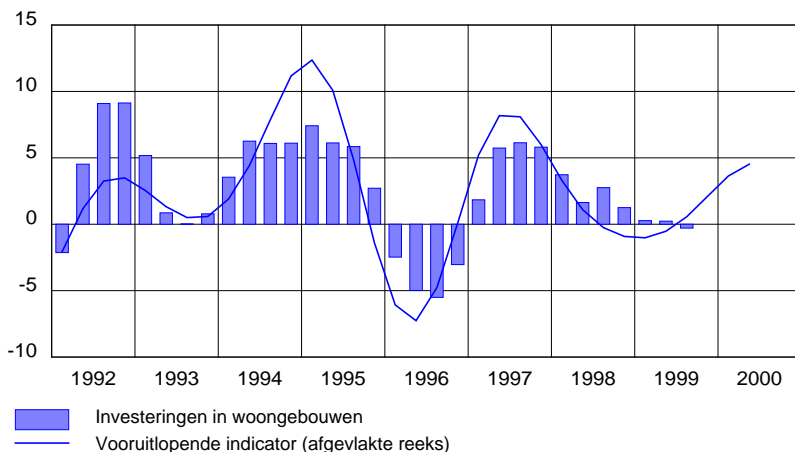
Ondanks die lichte vertraging, zou in het jaar 2000 de groei van de bruto vaste kapitaalvorming in volume toch ongeveer 4,8 percent bedragen voor alle bedrijven. In die omstandigheden zou de investeringsquote van de bedrijven, uitgedrukt in percentage van het bruto binnenlands product, verder blijven stijgen, en in 2000 0,7 procentpunt hoger uitkomen dan in 1998.

Investerings in woongebouwen

In tegenstelling tot de dynamiek van de bedrijfsinvesteringen, zijn de gezinsinvesteringen in woningen in de loop van vorig jaar vrijwel niet toegenomen (+0,2 percent). De stopzetting van de maatregel, midden 1998, die BTW-verlaging toekende voor sommige woningtypes, zal wellicht een rol gespeeld hebben in die stagnatie.

De vooruitlopende indicator van de gezinsinvesteringen vertoonde weliswaar verschillende kwartalen een groeivertraging, maar wijst op een keerpunt in de cyclus van de investeringen in woningen in het derde kwartaal van 1999. Dat herstel zou zich voortzetten in de loop van de volgende kwartalen. De enquête bij de architecten toont inderdaad aan dat het aantal ontwerpen van woongebouwen is toegenomen in het 2de en 3de kwartaal van 1999 wat, wegens een vertraging van 3 à 4 kwartalen, kan leiden tot een toename van de investeringen in woningen tijdens het eerste semester van het jaar 2000.

FIGUUR 9 **Investerings in woongebouwen**
Jaar-op-jaar groeivoeten in constante prijzen

Bron: INR, FPB

Dit jaar zou de groei van de investeringen in woningen 2,8 percent bedragen. De duidelijk merkbare verbetering van de arbeidsmarkt, de snellere groei van het reëel beschikbaar gezinsinkomen en het grote consumentenvertrouwen zouden inderdaad het herstel van die vraagcomponent schragen. Vergeleken

met andere periodes van conjunctuurherstel, zou de nieuwbouw echter een matig herstel kennen. Dat komt door verschillende factoren: de gevoelige stijging van de hypothecaire rentevoeten sinds het eerste kwartaal van 1999, de prijsstijging van de bouwgronden in Vlaanderen en, in mindere mate, de hogere bouwkosten. Overigens is het niet uitgesloten dat sommige bouwprojecten momenteel worden uitgesteld in afwachting van een eventuele BTW-verlaging op de nieuwbouw van privé-woningen.

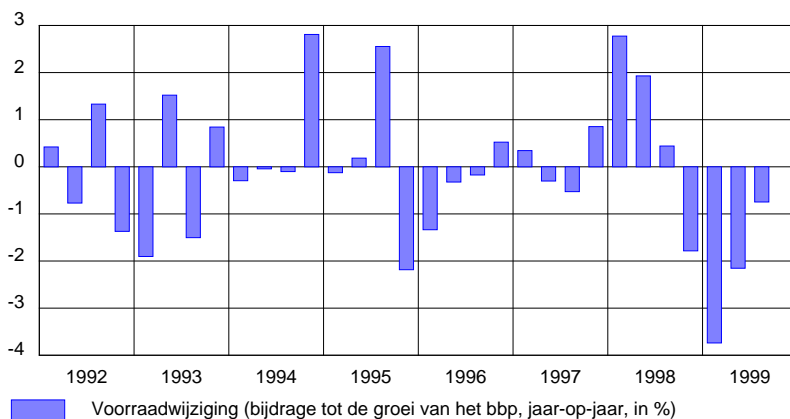
De renovatie van woningen ouder dan 5 jaar (vroeger was dat 15 jaar) zou daarentegen voordeel halen uit de BTW-verlaging van 21 percent naar 6 percent, die in de begroting 2000 van de federale overheid werd ingeschreven.

Voorraadwijziging

De bijdrage van de voorraadwijziging tot de groei van het bbp, die in de loop van het eerste semester van 1998 zeer positief was, is vanaf het laatste kwartaal van hetzelfde jaar geleidelijk negatief geworden, waarschijnlijk als gevolg van de minder gunstige groeivoorzichten. Zelfs met een verwacht fors herstel tijdens het laatste kwartaal, zou voor 1999 de voorraadvermindering, die tijdens de eerste negen maanden van het jaar werd vastgesteld, leiden tot een aanzienlijke negatieve bijdrage tot de groei van het bbp (om en bij de 1,1 percent tegenover een positieve bijdrage van 0,8 percent in 1998).

Terwijl het teken van die bijdragen lijkt overeen te stemmen met het verloop van de economische cyclus, zou de uitzonderlijke omvang ervan in deze twee jaren, zowel vanuit Belgisch historisch perspectief als in vergelijking met Europa, gedeeltelijk veroorzaakt kunnen zijn door de methodologie van de nationale kwartaalrekeningen die geen rechtstreekse waarneming van de voorraadevolutie inhoudt.

In 2000 zouden de voorraden, in het verlengde van de dynamiek van 1998-1999, zich moeten herstellen om het hoofd te bieden aan de versnelde economische groei en dus positief bijdragen tot de groei (+ 0,4 percent).

FIGUUR 10 Bijdrage van de voorraadwijziging tot de groei

Bron: INR

Overheidsbestedingen Volgens de ESR95-methodologie worden de tussenkomsten van de overheid in de gezondheidsuitgaven niet langer, zoals in ESER79, bij de sociale overdrachten aan de gezinnen geboekt en in de finale consumptie van de gezinnen opgenomen. Zij worden voortaan beschouwd als finale consumptieve bestedingen van de overheid die in de vorm van sociale uitkeringen in natura ter beschikking worden gesteld van de gezinnen. Die uitkeringen vertegenwoordigen een kleine 30 procent van de finale consumptie van de overheidsadministraties.

Tegen lopende prijzen zou de overheidsconsumptie in 2000 met 3,1 procent stijgen tegenover 4,2 procent vorig jaar. Dat verschil is vooral te verklaren door de kleinere stijging van de loonmassa en van de sociale uitkeringen in natura. Juist in die twee gevallen was de stijging in 1999 bijzonder groot. Voor de gezondheidszorg impliceerde de nominale stijging van de uitgaven met 6,3 procent in 1999 een overschrijding van de 2,5 procent reële groeionorm. Voor 2000 wordt verwacht dat die norm wel gerespecteerd zal worden. De loonmassa werd in 1999 eenmalig verhoogd door de uitbetaling van een dubbele eindejaarspremie op federaal vlak (die van 1998 in januari en die van 1999 in december). Tegen constante prijzen en met een deflator die iets onder de 2 procent ligt, zou de overheidsconsumptie in 2000 met onge-

veer 1 percent stijgen, tegenover 2,3 percent in 1999. Die afname zou eveneens deels te verklaren zijn door de verwachte daling van de werkgelegenheidscreatie in de overheidssector (minder dan 6.000 dit jaar tegenover ongeveer 12.000 in 1999).

De overheidsinvesteringen zouden, net als in 1999, in een hoog tempo blijven toenemen (een reële groei van bijna 7 percent). Na een sterke stijging in 1999, zouden de investeringen van de lokale overheden, in overeenstemming met het patroon dat in het verleden werd waargenomen in de jaren vlak voor de gemeenteraadsverkiezingen, minder snel stijgen in 2000 (nl. met 9,4 percent in nominale termen dit jaar tegenover meer dan 20 percent in 1999). Die kleinere groei zou worden gecompenseerd door een grotere investeringstoename van de andere entiteiten. Merk ten slotte op dat het profiel van de overheidsinvesteringen tijdens de jongste jaren werd gewijzigd, doordat de ESR95-methodologie de verkoop van overheidsgebouwen niet meer in aanmerking neemt.

Uitvoer en invoer

Dankzij het herstel van de internationale handel en van onze uitvoermarkten is de groei van de Belgische uitvoer tijdens de tweede helft van vorig jaar aanzienlijk versneld. Dat bevestigt tegelijk de relatief beperkte impact van de dioxinecrisis op de globale reputatie van de Belgische exportproducten. De vooruitlopende uitvoerindicator voorspelt voor dit jaar een verdere versnelling van de groei van de Belgische uitvoer.

Voor 1999 is de positieve bijdrage van de buitenlandse handel tot de groei van het bbp (+0,6 percent) niet zozeer te verklaren door de gemiddelde jaarlijkse groei van de uitvoer (2,9 percent), een vrij bescheiden cijfer, maar eerder door de zwakke invoer (2,2 percent). Die zwakke invoer mag redelijk paradoxaal lijken wanneer wordt gekeken naar de componenten van de binnenlandse vraag zonder voorraden. De belangrijke voorraadafbouw die typerend was voor de Belgische economie vorig jaar, kan een en ander verklaren.

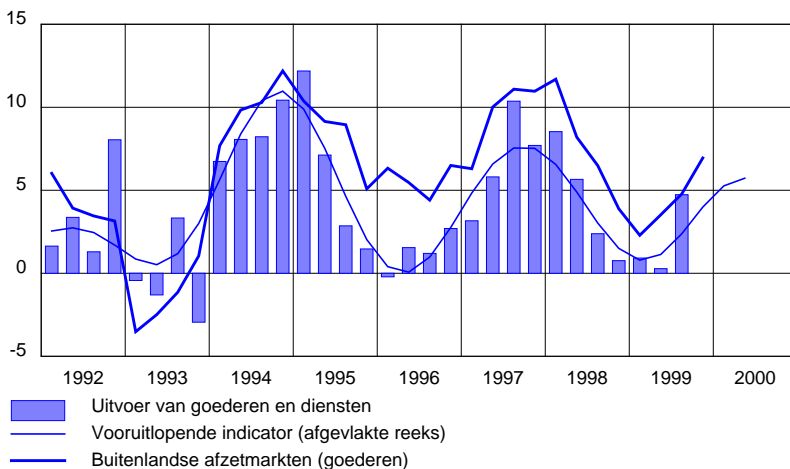
De groei van de Belgische exportmarkten, zowel binnen als buiten Europa, zou dit jaar versnellen (nl. 6,5 percent tegenover 4,3 percent vorig jaar). Voor het eerst sinds het begin van de jaren 90, zou de Belgische exportgroei, dankzij een gevoelige verbetering van de concurrentiepositie, iets boven de groei van de potentiële uitvoermarkt uitkomen. Die verbetering komt enerzijds door de gecumuleerde depreciatie van de wisselkoers van de euro in de loop van 1999-2000 (en bijgevolg van de effectieve wisselkoers van de BEF) en, anderzijds, door de afname

van de relatieve loonkosten per product ten opzichte van onze voornaamste handelspartners.

FIGUUR 11

Uitvoer van goederen en diensten

Jaar-op-jaar groeivoeten in constante prijzen

Bron: CPB, INR, FPB

Na verschillende kwartalen waarin de importprijzen uitgedrukt in BEF daalden, hebben deze zich vanaf medio 1999 merkbaar hersteld. Dat herstel, op gang gebracht door de stijging van de energieprijzen en de depreciatie van de effectieve wisselkoers van de BEF, heeft geleid tot een achteruitgang van de ruilvoet (-0,7 procent in 1999). De Belgische invoerprijzen zouden in 2000 gemiddeld met 3,5 procent stijgen, terwijl de uitvoerprijzen met 3,2 procent zouden toenemen. Dit betekent dat het ruilvoetverlies in 2000 (-0,3 procent) kleiner zou zijn dan in 1999.

Ondanks deze geringe verslechtering van de ruilvoet zou, dankzij de positieve bijdrage van de netto-uitvoer, het overschot op de lopende rekening in 2000 oplopen tot 4,3 procent van het bbp, na een stabilisatie op 4,1 procent in 1999.

2. Evolutie van de prijzen en de lonen

Binnenlands prijsverloop

De inflatie, gemeten aan de hand van de jaargemiddelde stijging van het algemene indexcijfer der consumptieprijzen, bedroeg vorig jaar 1,12 percent. Dit was het resultaat van een onderliggende inflatie¹ die ongeveer 1,0 percent beliep en een positieve bijdrage van de prijzen van brandstoffen en andere energieproducten. Na twee jaar van quasi ononderbroken vrije val, klom de Brent op de internationale oliemarkten van ongeveer 10 USD par vat in december 1998 op tot meer dan 25 USD eind 1999. Hiermee kwam de prijs van de ruwe olie in 1999 gemiddeld uit op 17,8 USD per vat, een toename met bijna 40 percent tegenover het gemiddelde peil van 1998. Gezien de appreciatie van de dollar, was de jaargemiddelde groeivoet van de olieprijs uitgedrukt in Belgische frank in 1999 nog hoger (45 percent).

De stijging van de gezondheidsindex bedroeg in 1999 0,94 percent. Bij constructie wordt deze veel minder beïnvloed door de evolutie van de energieprijzen, wat verklaart waarom de procentuele stijging van de gezondheidsindex vorig jaar lager uitviel dan de inflatie gemeten aan de hand van het algemene indexcijfer der consumptieprijzen.

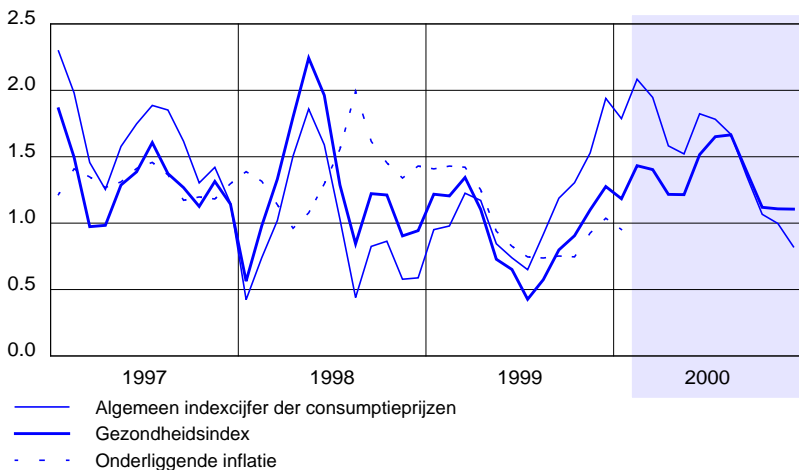
De consumptieprijsinflatie bedroeg begin dit jaar 1,8 percent, terwijl voor het volledige jaar 2000 wordt uitgegaan van een gemiddelde stijging met 1,5 percent. Dit impliceert een geleidelijke afkoeling van het inflatieritme (jaar-op-jaar) in de loop van het jaar. Tijdens het eerste kwartaal van dit jaar zou de inflatie in de buurt van 1,9 percent blijven. Daarna zou de jaar-op-jaarstijging van de consumptieprijzen terugvallen, voornamelijk onder invloed van de evolutie van de prijzen van brandstoffen en andere energieproducten en ondanks een lichte toename van de onderliggende inflatie.

---

1. Inflatie gezuiverd voor wijzigingen van BTW, accijnzen en andere indirecte belastingen, alsook voor de prijsevolutie van energie-, tabaks- en alcoholproducten, en van verse groenten en fruit.

FIGUUR 12   **Inflatie: maandelijkse evolutie en vooruitzichten**

Jaar-op-jaar groeivoeten

Bron: MEZ, vooruitzichten FPB

In deze vooruitzichten wordt ervan uitgegaan dat aan de stijging van de internationale olieprijs in de loop van het eerste kwartaal een einde zou komen en, overeenkomstig de evolutie van de termijnkoersen zoals we die nu kennen, tijdens de resterende maanden van dit jaar een daling van de olieprijs zou genoteerd worden, tot een peil van iets meer dan 20 USD per vat in december 2000.

Ondanks de aanname van een dalend verloop van de Brent olieprijs vanaf het tweede kwartaal van 2000, zou deze in jaargemiddelde termen toch nog ver boven het peil van vorig jaar uitstijgen (23,5 dollar per vat in 2000, of meer dan 30 procent hoger dan het gemiddelde peil van 1999). Hieruit vloeit voort dat de stijging van de gezondheidsindex, die voor dit jaar op 1,3 procent wordt geraamd, voor het tweede opeenvolgende jaar lager zou uitvallen dan de toename van het algemene indexcijfer der consumptieprijzen.

In de loop van 2000 zou de onderliggende inflatie opklimmen van het huidige peil van 1 procent tot ongeveer 1,25 procent tegen het jaareinde. De onderliggende inflatie zou immers pas met vertraging reageren op de voorbij effectieve wisselkoersdepreciatie van de Belgische frank en de gestegen olieprijs.

Al bij al zou de toename van de onderliggende inflatie beperkt blijven, aangezien de loonkosten per eenheid product met een stijging van 0,4 procent een nog geringere bijdrage zouden leveren tot de binnenlandse inflatie dan de voorbije twee jaren.

*Indexering
overheidslonen en
sociale uitkeringen*

De spilindex voor de overheidslonen en sociale uitkeringen werd in april vorig jaar overschreden. In overeenstemming met het voorziene maandelijks verloop van de gezondheidsindex zou de volgende overschrijding van de spilindex voor de wedden van het overheidspersoneel en de sociale uitkeringen pas plaatsvinden begin 2001.

Loonontwikkeling

Het institutionele kader voor de huidige loonontwikkeling wordt gevormd door het raamakkoord dat de sociale partners eind 1998 sloten, en dat de maximale loonkostenstijging per uur voor de periode 1999-2000 vastlegde op 5,9 procent. Rekening houdend met de indexering, die op het moment van de collectieve loononderhandelingen naar schatting op ongeveer 2,5 procent voor beide jaren samen werd geraamd, zou deze loonnorm dus overeenkomen met een maximale reële uurloonkostenmarge van 3,4 procent.

In deze vooruitzichten wordt enerzijds aangenomen dat deze maximale reële loonmarge volledig zou benut worden. Anderzijds wordt ervan uitgegaan dat de ruimte die gecreëerd wordt door de daling van de uurloonkosten als gevolg van bijkomende verminderingen van werkgeversbijdragen, in genen dele aanleiding zou geven tot hogere bruto uurlonen. Beide aannames samen impliceren dat de maximale reële uurloonkostenmarge van 3,4 procent vertaald wordt in een even grote reële bruto uurloonstijging voor de jaren 1999-2000. Bovenstaande redenering werd enkel toegepast op de *klassieke* werkgelegenheid in de privé-sector, aangezien een aantal speciale programma's in de privé-sector geacht worden een eigen specifieke loonontwikkeling te kennen.

Op die manier zouden de uurloonkosten van de loontrekkenden in de privé-sector, exclusief speciale programma's, over de tweejaarlijkse periode 1999-2000 met ongeveer 4,25 procent in nominale termen toenemen, ruim minder dus dan de vooropgezette maximale marge van 5,9 procent.² Een klein deel van dit verschil (ongeveer 0,25 procentpunt) wordt verklaard door het feit dat in deze vooruitzichten de indexering lager zou uitvallen dan de geraamde indexering op het moment van het afsluiten van de collectieve arbeidsovereenkomsten. Het leeuwedeel van

de lagere uurloonkostenstijging kan evenwel worden toegeschreven aan de diverse maatregelen ter verlaging van de patronale bijdragen.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de totale jaarlijkse impact van de maatregelen ter vermindering van werkgeversbijdragen aan de sociale zekerheid sinds het *Globaal Plan*. In 1999 zou in de sector der ondernemingen het globale bedrag aan bijdrageverminderingen toenemen met afgerond 9 miljard en in 2000 met 49 miljard, waardoor het globale bedrag aan bijdrageverminderingen zou oplopen tot ruim 124 miljard BEF. Hierbij werd rekening gehouden met de bijkomende bijdrageverminderingen die ingeschreven werden in de begroting voor 2000: verdere versterking van de structurele maatregel (24,3 miljard), verminderingen in het kader van het startbanenplan voor jongeren (geraamd op 4 miljard) en bestrijding van de werkloosheidsvallen (0,5 miljard).

TABEL 1 Vermindering van werkgeversbijdragen sinds het Globaal Plan

(miljard BEF)

	1994	1995	1996	1997	1998	1999 ^a	2000 ^a
Ondernemingen, waarvan:	31.4	43.2	55.1	49.2	66.3	75.2	124.5
Sociale Maribel	0.0	0.0	0.0	0.5	3.1	8.6	12.5
Maribel + lage lonen	24.6	28.1	31.0	36.8	42.0	53.8	93.8
Overige	6.9	15.1	24.0	11.9	21.1	12.8	18.2
Publieke sector	3.4	5.0	4.9	5.3	6.3	6.5	6.6
Totaal	34.8	48.2	60.0	54.5	72.5	81.7	131.1

a. Voor 1999 en 2000: ex ante geraamde bedragen

Naast de bijdrageverminderingen voor werkgevers, werd verderook rekening gehouden met de verminderingen van werknemersbijdragen die vanaf 2000 gelden. Ter gelegenheid van de opstelling van de begroting 2000 werd de globale enveloppe die ter beschikking staat voor de verhoging van de laagste lonen opgetrokken tot 6,8 miljard BEF.

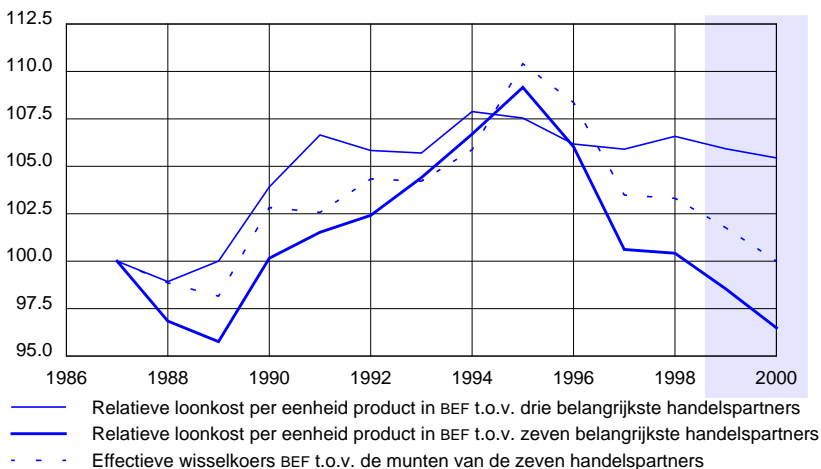
- Inclusief speciale programma's (creatie van werkgelegenheid tegen een lager dan gemiddeld loon) zou deze zelfs slechts 4 percent bedragen (cf. statistische bijlage, tabel B.4).

*Relatieve
loonkostontwikkeling*

De Belgische loonkosten per eenheid product (voor de totale economie) zouden in 1999 toegenomen zijn met 0,9 percent, tegenover 1,5 percent gemiddeld in Duitsland, Frankrijk en Nederland. In 2000 zou de groei van de loonkosten per product in België beperkt blijven tot 0,4 percent, tegenover 0,8 percent gemiddeld in de drie buurlanden. Zowel in 1999 als in 2000 wordt de gemiddelde loonevolutie in de drie buurlanden omhoog getrokken door Nederland. Over beide jaren samen zou dus een competitiviteitswinst tegenover onze drie belangrijkste handelspartners van ruim 1 percent geboekt worden, terwijl echter in vergelijking met 1987 nog steeds een loonkostenhandicap van bijna 5,5 percent blijft bestaan.

FIGUUR 13 Evolucie loonkosten België in vergelijking met belangrijkste handelspartners

Indices 1987=100

Bron: Europese Commissie, INR, FPB (vóór 1995: eigen berekeningen FPB)

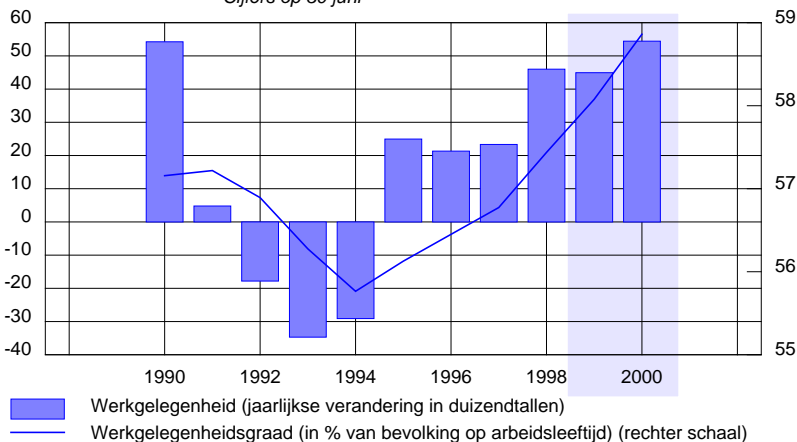
Een vergelijking met onze zeven belangrijkste handelspartners (de drie buurlanden aangevuld met Italië, het Verenigd Koninkrijk, de Verenigde Staten en Japan) levert een totaal verschillend beeld op. In vergelijking met 1987 blijkt hier een verbetering van de Belgische relatieve loonkostenpositie met ongeveer 3,5 procent. Deze verbetering is volledig toe te schrijven aan de evolutie van de relatieve loonkosten in nationale munt, aangezien de effectieve wisselkoers van de Belgische frank tegenover de betrokken zeven munten in 2000 precies op het niveau van 1987 zou noteren. Over een kortere periode beschouwd, en meer bepaald sinds 1996, vormt de gevoelige verbetering van de Belgische competitiviteitspositie tegenover de zeven belangrijkste handelspartners uiteraard wel in belangrijke mate een weerspiegeling van de effectieve wisselkoersdepreciatie van de Belgische frank. Over de jaren 1999-2000 bijvoorbeeld, zouden de relatieve loonkosten per product uitgedrukt in Belgische frank tegenover de zeven handelspartners met bijna 4 procent afnemen, terwijl de Belgische frank over deze periode een depreciatie van bijna 3,5 procent zou te zien geven.

3. Evolutie van de arbeidsmarkt

De definitieve FMTA-cijfers wijzen uit dat de totale werkgelegenheid³ in 1998 toenam met 46.000 personen (juni-op-juni verandering). Dat deze stijging ietwat minder sterk is dan eerder verwacht, moet volledig toegeschreven worden aan de afname van het aantal zelfstandigen en helpers met 7.000 eenheden. Dankzij een sterke groei van de werkgelegenheid in de tweede helft van 1998 en een beduidende toename van de werkgelegenheid in de overheidssector zou de juni-op-juni stijging in 1999 nauwelijks lager liggen dan het voorgaande jaar, en 45.000 eenheden bedragen. Met het aantrekken van de economische groei zou de werkgelegenheidscreatie in 2000 zelfs oplopen tot 54.000 eenheden. De werkgelegenheidsgraad (uitgedrukt als de totale werkgelegenheid in percent van de bevolking op arbeidsleeftijd) zou daarmee stijgen van 57,4% in 1998 (laatste observatie) naar 58,1 percent in 1999 en 58,9 percent in 2000. Van 1994 tot 2000, zou de werkgelegenheidsgraad in totaal met 3 procentpunten toenemen, of gemiddeld met 0,5 procentpunt per jaar.

FIGUUR 14   **Werkgelegenheid en werkgelegenheidsgraad**
Cijfers op 30 juni

Bron: FMTA, FPB

3. Met totale werkgelegenheid wordt hier bedoeld: binnenlandse werkgelegenheid (stijging met ruim 53.000) plus saldo van de grensarbeid (+1.000).

Een niet onbelangrijk gedeelte van de werkgelegenheidstoename in 1999 en 2000 situeert zich bij de overheid, waar de werkgelegenheid zou toenemen met respectievelijk 11.500 en 6.000 arbeidsplaatsen. Deze toename wordt voornamelijk verklaard door het succes van de formules van deeltijdse loopbaanonderbreking (met compenserende aanwervingen) en -voornamelijk in 1999 - door de verdere toename van de werkgelegenheid binnen de *doorstromingsprogramma's* (d.i. gesubsidieerde werkgelegenheid bij de lokale overheden).

In de marktsector zou de productiviteit per uur (exclusief werkgelegenheid binnen *speciale programma's*) toenemen met 1,5% in 1999 en met 2,5% in 2000. Enerzijds wordt de productiviteitsstijging in 2000 gedrukt door de aanhoudend matige stijging van de brutolonen en de remmende werking van de bijkomende patronale bijdrageverminderingen op de evolutie van de loonkosten. Anderzijds zorgt de tijdelijke verzwakking van de groei in 1999, gekoppeld aan de sterke herneming in 2000, voor een uitgesproken conjunctureel bepaalde versnelling van de productiviteitstoename.

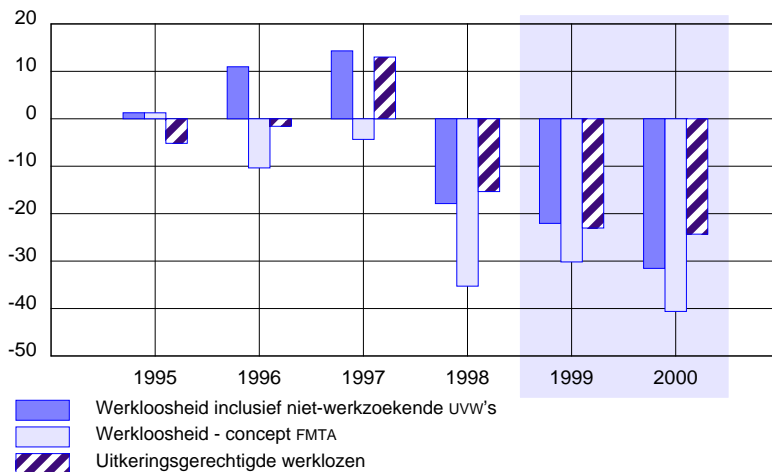
Het aantal loontrekkenden in de ondernemingen zou toenemen (juni-op-juni verandering) met 32.000 eenheden in 1999 en met 47.500 eenheden in 2000. In brutotermen, d.w.z. zonder rekening te houden met verdringingseffecten, zou in 1999 meer dan 4 op 10 en in 2000 minder dan 2 op 10 van deze bijkomende jobs in de privé-sector voor rekening komen van de specifieke werkgelegenheidsprogramma's (*plaatselijke werkgelegenheidsprogramma's* (PWA's)⁴, de *Smet-banen* en de *Sociale Maribel*).

---

4. Wat het PWA-programma betreft, worden bij conventie enkel die personen tot de werkgelegenheid gerekend die minstens 180 uren gewerkt hebben binnen een periode van 6 maanden.

FIGUUR 15 Evolutie van het aantal werklozen

Jaarlijkse verandering in duizendtallen, cijfers op 30 juni

Bron: RVA, FPB

De beroepsbevolking *in ruime zin* (inclusief de niet-werkzoekende UVW's; juni-cijfer) zou toenemen met 23.000 eenheden in 2000. Deze toename is vergelijkbaar met de stijging in 1999, zodat de sterkere werkgelegenheids groei ook vertaald zou worden in een sterkere afname van de werkloosheid dan in 1999. De werkloosheid *in ruime zin* (juni-cijfer) zou afnemen met 31.500 eenheden, terwijl de werkloosheid *in enge zin* met een afname van 40.500 eenheden iets sterker zou dalen, gegeven de verdere verwachte stijging van het aantal *niet-werkzoekende UVW's*. In beide gevallen zou deze daling echter zo'n 10.000 eenheden méér bedragen dan de geobserveerde afname in 1999. Beperkt men zich weliswaar tot de categorie der uitkeringsgerechtigde werklozen, dan is de verwachte afname voor 2000 (25.000 eenheden) slechts marginaal sterker dan voor 1999 (23.000 eenheden). Tijdens de tweede helft van 1999 constateert men immers een sterke daling van de werkloosheid bij de niet-uitkeringsgerechtigde schoolverlaters, een daling die zich verder zou doorzetten gedurende 2000.

B

ijlage

Tabel A.	Internationale omgeving
Tabel B.1.	BBP in de bestedingsoptiek in werkelijke prijzen (mld. BEF)
Tabel B.2.	BBP in de bestedingsoptiek tegen constante prijzen (groeivoeten)
Tabel B.3.	Deflatoren van de totale bestedingen (groeivoeten)
Tabel B.4.	Evolutie van de loonmassa van de ondernemingen en zijn determinanten (jaargemiddelden)
Tabel B.5.	Macro-economische indicatoren
Tabel B.6.	Situatie op de arbeidsmarkt per 30 juni (in duizend personen)
Tabel B.6.bis	Situatie op de arbeidsmarkt per 30 juni - detail (in duizend personen)
Tabel B.7.	Beschikbaar inkomen van de gezinnen (mld. BEF)
Tabel B.8.	Reëel beschikbaar inkomen van de gezinnen (groeivoeten)
Tabel B.9.	Rekening van de ondernemingen (mld. BEF)
Tabel B.10.	Verrichtingen met het Buitenland (mld. BEF)

De statistische gegevens in de tabellen bevatten de informatie uit de “Nationale Rekeningen 1998”, opgesteld door het INR volgens de ESR95-methodologie.

Tabel A. Internationale omgeving*Groeivoeten - tenzij anders vermeld*

	97	98	99	00
Volume buitenlandse afzetmarkten van België	9.4	6.3	4.3	6.5
Volume finale vraag van de handelspartners	3.7	3.9	2.8	3.7
Nominale effectieve wisselkoers BEF (1) (2)	-4.2	0.7	-1.7	-1.8
Wisselkoers van de euro in dollar (aantal dollars voor 100 euro) (2)	-.	-.	106.7	102.5
Wereldhandelsprijzen				
Goederen excl. energie (in BEF) (3)	5.8	-1.4	1.1	2.9
Energie (Brent olieprijs: USD per barrel) (2)	19.1	12.8	17.8	23.5
Loonevolutie in de totale economie (in BEF)				
<i>7 belangrijkste handelspartners (4)</i>				
Loonkosten per hoofd	7.6	2.8	3.9	4.2
Loonkosten per eenheid product	5.8	1.3	2.8	2.5
<i>3 belangrijkste handelspartners (5)</i>				
Loonkosten per hoofd	2.4	2.1	2.7	2.5
Loonkosten per eenheid product	0.6	0.5	1.5	0.8
Rentevoeten Duitsland (peil)				
Korte rente (3 maand) (2)	3.3	3.5	3.0	3.9
Lange rente (10 jaar)	5.7	4.6	4.5	5.5
Rentevoeten eurogebied (peil)				
Korte rente (EURIBOR op 3 maand) (2)	-.	-.	3.0	3.9
Lange rente (10 jaar) (6)	5.8	4.7	4.6	5.7

(1) Een positief (negatief) teken wijst op een appreciatie (depreciatie) van de BEF

(2) Toekomstige waarden: technische hypothese berekend op basis van termijnkoersen

(3) Gewogen gemiddelde van de goederenuitvoerprijzen (excl. energie) van onze handelspartners

(4) Duitsland, Frankrijk, Nederland, Verenigd Koninkrijk, Italië, Verenigde Staten, Japan

(5) Duitsland, Frankrijk, Nederland

(6) Gewogen gemiddelde voor de landen van het eurogebied

Tabel B.1. Bbp en belangrijkste bestedingscategorieën tegen lopende prijzen

	mld. BEF				mld. €
	97	98	99	00	00
Consumptieve bestedingen van de particulieren	4670.9	4889.8	5043.7	5228.3	129.61
Consumptieve bestedingen van de overheid, waarvan:	1850.9	1916.7	1997.6	2059.8	51.06
a. Aankoop van goederen en diensten	135.5	145.1	154.1	163.6	4.06
b. Lonen, wedden en pensioenen	1033.7	1066.4	1103.4	1130.8	28.03
c. Sociale uitkeringen in natura	532.0	553.9	587.1	610.1	15.12
Bruto kapitaalvorming	1817.0	1893.0	1995.1	2115.0	52.43
a. Bedrijfsinvesteringen (1)	1220.3	1281.2	1365.1	1451.5	35.98
b. Overheidsinvesteringen	143.6	145.1	157.7	171.7	4.26
c. Investeringen in woongebouwen	453.1	466.7	472.3	491.8	12.19
Voorraadwijziging	-20.0	23.9	-14.5	1.9	0.05
Finale nationale bestedingen	8318.8	8723.3	9021.9	9405.0	
Uitvoer van goederen en diensten	6608.3	6868.0	7031.8	7755.7	233.14
Invoer van goederen en diensten	6214.7	6502.5	6658.8	7349.9	
Bruto binnenlands product	8712.4	9088.8	9394.9	9810.7	192.26
Bruto nationaal inkomen	8794.5	9175.1	9489.6	9907.3	182.20

(1) Inbegrepen zelfstandigen en IZW's

Tabel B.2. Bbp en belangrijkste bestedingscategorieën tegen constante prijzen

<i>Groeivoeten</i>	97	98	99	00
Consumptieve bestedingen van de particulieren	2.2	3.8	2.0	2.1
Consumptieve bestedingen van de overheid, waarvan:	0.0	1.4	2.3	1.0
a. Aankoop van goederen en diensten	1.1	6.1	5.0	4.6
b. Lonen, wedden en pensioenen	0.3	1.7	2.1	1.0
c. Sociale uitkeringen in natura	-0.7	0.0	2.5	0.3
Bruto kapitaalvorming	6.5	3.7	6.0	4.5
a. Bedrijfsinvesteringen (1)	7.2	4.5	7.8	4.8
b. Overheidsinvesteringen	5.2	1.0	8.8	7.0
c. Investeringen in woongebouwen	4.9	2.3	0.2	2.8
Voorraadwijziging (2)	0.1	0.8	-1.1	0.4
Finale nationale bestedingen	2.7	4.1	1.8	2.9
Uitvoer van goederen en diensten	6.7	4.2	2.9	6.8
Invoer van goederen en diensten	5.8	6.3	2.2	6.6
Netto uitvoer (2)	0.9	-1.2	0.6	0.4
Bruto binnenlands product	3.5	2.7	2.3	3.2
(1) Inbegrepen zelfstandigen en IZW's				
(2) Bijdrage tot de groei van het bbp				

Tabel B.3. Deflatoren van het bbp en de belangrijkste bestedingscategorieën

<i>Groeivoeten</i>	97	98	99	00
Consumptieve bestedingen van de particulieren	1.5	0.8	1.1	1.5
Consumptieve bestedingen van de overheid, waarvan:	2.4	2.1	1.9	2.1
a. Aankoop van goederen en diensten	2.0	1.0	1.1	1.6
b. Lonen, wedden en pensioenen	3.3	1.5	1.3	1.4
c. Sociale uitkeringen in natura	1.1	4.1	3.4	3.6
Bruto kapitaalvorming	1.2	0.5	-0.6	1.4
a. Bedrijfsinvesteringen (1)	1.0	0.5	-1.2	1.5
b. Overheidsinvesteringen	2.0	0.0	-0.1	1.8
c. Investeringen in woongebouwen	1.4	0.6	1.0	1.3
Finale nationale bestedingen	1.6	0.7	1.6	1.3
Uitvoer van goederen en diensten	4.6	-0.3	-0.5	3.2
Invoer van goederen en diensten	5.2	-1.6	0.2	3.5
Ruilvoet	-0.6	1.3	-0.7	-0.3
Bruto binnenlands product	1.3	1.6	1.0	1.2
(1) Inbegrepen zelfstandigen en IZW's				

Tabel B.4. Loonmassa in de privé-sector: evolutie en determinanten

<i>Jaargemiddelden</i>	97	98	99	00
Loonkost per werkelijk arbeidsuur	3.1	1.9	2.1	1.8
Loonkost per persoon	2.9	1.9	1.4	1.9
Bruto loon per werkelijk arbeidsuur	2.9	2.2	2.3	3.1
Bruto loon per persoon	2.7	2.2	1.6	3.2
Indexering	1.5	1.3	0.9	1.3
Bruto loon per werkelijk arbeidsuur voor indexering	1.4	0.9	1.3	1.8
Bruto loon per persoon voor indexering	1.2	0.8	0.7	1.9
Werkgelegenheid loontrekkenden (in aantal uren)	0.9	2.1	1.0	2.0
Werkgelegenheid loontrekkenden (in aantal personen)	1.1	2.1	1.7	1.9
Loonmassa inclusief werkgeversbijdragen (1)	4.0	4.0	3.2	3.9
Loonmassa exclusief werkgeversbijdragen	3.8	4.3	3.3	5.2
<i>Bijkomende indicatoren</i>				
Inflatie: traditionele index	1.6	1.0	1.1	1.5
Inflatie: gezondheidsindex	1.3	1.3	0.9	1.3
Indexering lonen en wedden overheidssector	1.2	1.7	1.0	1.0
Indexering sociale prestaties	1.2	1.5	1.2	0.8
<i>Impliciete bijdragevoeten (in % van bruto loonmassa)</i>				
Werkgeversbijdragen (sensu lato) (1)	35.6	35.2	35.0	33.3
Werkgeversbijdragen (sensu stricto) (2)	26.8	26.4	26.3	24.8
Werknemersbijdragen (3)	11.3	11.3	11.3	11.1
(1) Inclusief fictieve, extra-legale en werkgeversbijdragen ontvangen door de federale overheid				
(2) Werkgeversbijdragen ontvangen door de sociale zekerheid				
(3) Exclusief vrijwillige werknemersbijdragen				

Tabel B.5. Macro-economische indicatoren

	97	98	99	00
Rentevoeten				
Korte rente (interbancair tarief, 3 maand)	3.5	3.6	2.9	3.9
Lange rente (OLO, 10 jaar)	5.8	4.8	4.8	5.7
Marktsector (jaargemiddelde groeivoeten) (1)				
Toegevoegde waarde in constante prijzen	3.4	3.0	1.9	3.7
Arbeidsvolume (in aantal uren)	1.1	1.1	0.6	1.4
Productiviteit per werkelijk arbeidsuur	2.2	1.9	1.3	2.4
Totale economie (ondernemingen en overheid) (1)				
Arbeidskost per tewerkgestelde in België	3.1	2.5	1.9	2.2
Arbeidskost per eenheid product in België	0.4	1.1	0.9	0.4
<i>Relatieve arbeidskost t.o.v. 7 landen (2)</i>				
per tewerkgestelde	-4.2	-0.3	-2.0	-2.0
per eenheid product	-5.1	-0.2	-1.9	-2.1
<i>Relatieve arbeidskost t.o.v. 3 landen (2)</i>				
per tewerkgestelde	0.7	0.4	-0.8	-0.3
per eenheid product	-0.3	0.6	-0.6	-0.5
Bijdrage tot de groei van de deflator van de finale vraag				
(a) Kosten van binnenlandse oorsprong = (a1)+(a2)+(a3)	0.8	0.9	0.6	0.7
(a1) Loonkosten per product	0.1	0.3	0.3	0.1
(a2) Netto indirecte belastingen per product	0.3	0.1	0.2	0.0
(a3) Winstmarges per product (3)	0.4	0.5	0.1	0.5
(b) Invoerkosten	2.1	-0.6	0.1	1.5
(c) Deflator van de finale vraag	2.9	0.3	0.7	2.2
<i>Pro memorie:</i>				
Gebruiksgraad van het productievermogen	82.0	81.8	81.9	82.7
Verandering in gebruiksgraad	2.1	-0.1	0.0	0.9
Afwijking van het bbp t.o.v. het trendmatige bbp (in % van het trendmatige bbp)	-0.4	0.0	-0.1	0.8
(1) Loontrekkenden en zelfstandigen				
(2) Een positief (negatief) teken wijst op een sterkere (tragere) stijging in België				
(3) Bruto exploitatieoverschot van de nationale economie en gemengd inkomen van de zelfstandigen				

Tabel B.6. Situatie op de arbeidsmarkt*Duizendtallen, per 30 juni*

	97	98	99	00
I Totale bevolking (II+III)	10181.2	10203.0	10222.9	10240.5
I.bis Bevolking op arbeidsleeftijd	6706.1	6708.7	6712.2	6715.3
II. Inactieve bevolking (concept FMTA)	5833.4	5844.4	5849.6	5853.3
<i>waarvan: met RVA-uitkering</i>	280.6	293.2	299.5	308.7
III. Beroepsbevolking (concept FMTA) (IV+V+VI)	4347.9	4358.6	4373.4	4387.2
IV. Binnenlandse werkgelegenheid	3754.9	3799.3	3843.2	3896.6
(a) Loon- en weddetrekkenden (1)	2372.8	2420.1	2452.3	2499.8
(b) Zelfstandigen	699.9	692.5	692.6	692.6
(c) Overheidsadministratie (2)	682.3	686.6	698.3	704.2
<i>waarvan: ingeschreven bij de RVA</i>	176.8	192.4	220.9	237.8
<i>- met RVA-uitkering</i>	87.7	106.9	128.7	140.2
<i>- zonder RVA-uitkering</i>	89.0	85.5	92.2	97.6
V. Grensarbeid (saldo)	52.4	54.1	55.1	56.1
VI. Werkloosheid (concept FMTA)	540.6	505.3	475.1	434.5
(a) Werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen	456.7	425.1	394.7	361.8
(b) Overige verplicht ingeschreven werklozen	62.2	60.0	57.8	49.3
(c) Niet verplicht ingeschreven werkzoekenden	21.6	20.2	22.7	23.5
Werkloosheidsgraad (VI/III)	12.4	11.6	10.9	9.9
Activiteitsgraad (III/I.bis)	64.8	65.0	65.2	65.3
Werkgelegenheidsgraad (IV+V/I.bis)	56.8	57.4	58.1	58.9
<i>Pro memorie</i>				
(d) Oudere niet werkzoekende UVW's	113.8	131.2	139.3	148.4
II.bis Inactieve bevolking excl. (d)	5719.6	5713.3	5710.3	5705.0
III.bis Beroepsbevolking incl. (d)	4461.6	4489.8	4512.6	4535.5
VI.bis Werkloosheid incl. (d)	654.3	636.4	614.4	582.9
Werkloosheidsgraad (VI.bis/III.bis)	14.7	14.2	13.6	12.9
Werkloosheidsgraad (Eurostat standaard) (3)	9.4	9.5	9.0	8.5
Activiteitsgraad (III.bis/I.bis)	66.5	66.9	67.2	67.5
(1) Inclusief PWA, HIP, EWE (cf. tabel B.6.bis)				
(2) Inclusief DSP (cf. tabel B.6.bis)				
(3) In jaargemiddelde				

Tabel B.6.bis Situatie op de arbeidsmarkt - detail
Duizendtallen, per 30 juni

	97	98	99	00
I. Totale bevolking (II+III)	10181.2	10203.0	10222.9	10240.5
I.bis Bevolking op arbeidsleeftijd	6706.1	6708.7	6712.2	6715.3
II. Inactieve bevolking (concept FMTA)	5833.4	5844.4	5849.6	5853.3
<i>waarvan: met RVA-uitkering = ingeschreven bij RVA:</i>	280.6	293.2	299.5	308.7
- Oudere niet werkzoekende UVW's	113.8	131.2	139.3	148.4
- Vrijgestelden om sociale en familiale redenen (1)	7.5	8.5	8.9	9.3
- Vrijgestelden om reden van studies (1)	8.4	7.4	7.9	7.4
- Volledige loopbaanonderbreking (1)	20.3	21.8	25.0	27.8
- Conventioneel voltijds brugpensioen (1)	130.5	124.4	118.4	115.9
III. Beroepsbevolking (concept FMTA) (IV+V+VI)	4347.9	4358.6	4373.4	4387.2
IV. Binnenlandse werkgelegenheid	3754.9	3799.3	3843.2	3896.6
<i>waarvan: ingeschreven bij RVA (2):</i>	176.8	192.4	220.9	237.8
- <i>met RVA-uitkering:</i>	87.7	106.9	128.7	140.2
* Deelt. IGU (3) + onvrijw. deelt. met uitkering (1)	31.7	33.8	33.9	33.9
* Activering (EWE + PWA + HIP + DSP) (4)(1)	7.9	14.9	26.7	31.8
* Gedeeltelijke loopbaanonderbreking (1)	36.0	46.3	56.1	62.5
* Deelt. bruggepensioneerden (1)	0.3	0.5	0.9	1.0
* Volledig werklozen tewerkgesteld in beschutte werkplaats (1)	0.9	0.9	0.7	0.7
* Volledig werklozen in beroepsopleiding (1)	10.9	10.5	10.4	10.3
- <i>zonder RVA-uitkering:</i>	89.0	85.5	92.2	97.6
* Deelt. zonder IGU (3)	43.5	40.2	43.0	45.1
* Deeltijds werkende jongeren in wachttijd	3.3	3.5	3.7	3.8
* Vrij ingeschreven werkzoekenden en andere	42.2	41.8	45.5	48.7
V. Grensarbeid (saldo)	52.4	54.1	55.1	56.1
VI. Werkloosheid (concept FMTA)	540.6	505.3	475.1	434.5
(a) Werkzoekende uitkeringsgerechtigde volledig werklozen	456.7	425.1	394.7	361.8
(b) Overige verplicht ingeschreven werklozen	62.2	60.0	57.8	49.3
- Jongeren in wachttijd	22.7	21.9	23.6	17.6
- Andere, waarvan:	39.5	38.1	34.2	31.6
* Uitkeringsgerechtigd na vrijwillig deeltijdse be-trekking (1)	27.9	26.7	26.1	25.6
* Aanspraak op overbruggingsuitkering (1)	0.4	0.5	0.5	0.4
(c) Niet verplicht ingeschreven werkzoekenden	21.6	20.2	22.7	23.5

(1) Stat Info definities (op basis van betalingen)

(2) Zonder inbegrip van de tijdelijke werkloosheid

(3) Deeltijdse werknemers met behoud van rechten die al dan niet een inkomensgarantie-uitkering (IGU) genieten

(4) Werkgelegenheid binnen de Plaatselijke Werkgelegenheidsagentschappen (PWA) - voor zover een voldoende aantal uren gewerkt wordt -, tewerkstelling via het Herinschakelingsprogramma (HIP), de Doorstromingsprogramma's (DSP) of op basis van een Eerste Werkvervalscontract (EWE)

Tabel B.7. Rekening van de huishoudens

<i>Miljarden BEF</i>	97	98	99	00
I. Lopende transacties				
a. Middelen	8302.2	8568.7	8791.3	9095.7
1. <i>Netto exploitatieoverschot</i>	630.3	655.1	678.1	715.1
2. <i>Gemengd inkomen</i>	495.6	523.9	538.6	561.9
3. <i>Beloning van werknemers</i>	4569.9	4742.1	4897.6	5073.6
Brutolonen	3365.2	3500.5	3619.5	3784.1
Werkelijke sociale premies ten laste van werkgevers	947.5	975.7	1004.8	1006.2
Toegerekende sociale premies ten laste van werkgevers	257.2	265.9	273.4	283.3
4. <i>Netto inkomen uit vermogen</i>	856.3	876.6	858.8	885.9
Ontvangen rente	725.9	711.5	689.5	726.0
Betaalde rente (-)	258.9	248.8	238.4	258.5
Winstuitkeringen	249.0	268.8	260.5	267.6
Overige	140.3	145.0	147.2	150.8
5. <i>Sociale uitkeringen</i>	1684.9	1723.5	1767.0	1807.9
6. <i>Overige netto inkomensoverdrachten</i>	-12.0	-15.3	-11.3	-11.3
7. <i>Mutaties in voorzieningen pensioenverzekering</i>	77.3	62.8	62.6	62.6
b. Bestedingen	7582.9	7887.8	8130.6	8405.7
1. <i>Belastingen op inkomen en vermogen</i>	1221.9	1270.0	1305.2	1368.7
2. <i>Sociale premies, waarvan:</i>	1804.0	1848.1	1906.4	1938.5
Werkelijke sociale premies	1546.8	1582.3	1633.0	1655.2
Toegerekende sociale premies	257.2	265.9	273.4	283.3
3. <i>Consumptieve bestedingen</i>	4556.9	4769.7	4919.1	5098.5
c. Netto besparingen	719.4	680.9	660.7	689.9
II. Kapitaaltransacties				
a. Middelen	24.3	22.2	34.0	43.6
b. Bestedingen	327.2	344.7	351.6	363.8
1. <i>Bruto kapitaalvorming</i>	561.2	588.9	602.6	630.3
2. <i>Afschrijvingen (-)</i>	269.1	283.4	292.9	304.0
3. <i>Vermogensheffingen</i>	32.8	38.7	41.3	41.9
4. <i>Saldo aan- en verkopen van kostbaarheden</i>	-0.2	-0.3	-0.3	-0.3
5. <i>Saldo aan- en verkopen van niet-geproduceerde niet-financiële activa</i>	-6.1	-9.1	-9.1	-9.1
6. <i>Overige te betalen kapitaaloverdrachten</i>	8.6	9.9	10.0	4.9
III. Vorderingenoverschot (+) of tekort (-)	416.5	358.4	343.2	369.7
in % van het bbp	4.8	3.9	3.7	3.8

Tabel B.7.bis Rekening van de instellingen zonder winstoogmerk (IZW's) ten behoeve van huishoudens

Mijarden BEF

	97	98	99	00
I. Lopende transacties				
a. Middelen	123.3	128.3	134.7	141.9
1. <i>Netto exploitatieoverschot</i>	0.0	0.0	0.0	0.0
2. <i>Sociale premies</i>	2.9	3.0	3.1	3.2
3. <i>Netto inkomen uit vermogen</i>	1.1	1.0	0.9	0.9
Ontvangen rente	1.5	1.4	1.4	1.4
Betaalde rente (-)	0.5	0.5	0.5	0.6
Overige	0.1	0.1	0.1	0.1
4. <i>Overige netto inkomensoverdrachten</i>	119.3	124.2	130.6	137.8
b. Bestedingen	118.1	124.5	129.2	134.5
1. <i>Belastingen op inkomen en vermogen</i>	1.2	1.4	1.5	1.6
2. <i>Sociale uitkeringen</i>	2.9	3.0	3.1	3.2
3. <i>Consumptieve bestedingen</i>	114.0	120.1	124.6	129.8
c. Netto besparingen	5.2	3.7	5.4	7.4
II. Kapitaaltransacties				
a. Middelen	4.9	5.1	7.1	7.3
b. Bestedingen	3.0	3.1	3.2	3.3
1. <i>Bruto kapitaalvorming</i>	5.4	5.6	5.8	6.0
2. <i>Afschrijvingen (-)</i>	2.4	2.5	2.6	2.7
III. Vorderingenoverschot (+) of tekort (-)	7.1	5.7	9.4	11.4
in % van het bbp	0.1	0.1	0.1	0.1

Tabel B.8. Reëel beschikbaar inkomen van particulieren (1)

<i>Groeivoeten</i>	97	98	99	00
Primair bruto inkomen	2.0	3.0	1.5	2.2
<i>a. Lonen, waarvan:</i>	2.3	2.9	2.1	2.0
Ondernemingen	2.5	3.2	2.0	2.4
Overheid	2.1	2.3	2.3	0.9
Grensarbeiders	-0.1	0.6	3.7	2.2
<i>b. Bruto exploitatieoverschot en inkomen zelfstandigen</i>	1.6	4.0	2.1	3.2
Bruto exploitatieoverschot van particulieren	2.2	3.5	2.3	3.4
Gemengd inkomen van zelfstandigen	0.5	4.9	1.7	2.8
<i>c. Netto inkomen uit vermogen, waarvan:</i>	1.1	1.5	-3.1	1.6
Ontvangen rente	-2.3	-2.8	-4.2	3.7
Betaalde rente (-)	-3.3	-4.7	-5.2	6.8
Winstuitkeringen	5.1	7.1	-4.2	1.2
Secundaire inkomensverdeling	7.1	3.4	1.9	2.0
<i>a. Overdrachten aan particulieren, waarvan:</i>	1.2	1.4	1.8	1.0
Sociale uitkeringen	0.9	1.5	1.4	0.8
<i>b. Socialezekerheidspremies (-)</i>	2.8	1.6	2.0	0.2
Werkelijke sociale premies	3.2	1.5	2.1	-0.2
Toegerekende sociale premies	0.9	2.5	1.7	2.1
<i>c. Belastingen op inkomen en vermogen (-)</i>	4.6	3.1	1.6	3.3
Bruto beschikbaar inkomen van de particulieren	1.0	2.9	1.4	2.3
(1) Huishoudens (inbegrepen zelfstandigen) en IZW's ten behoeve van huishoudens				

Tabel B.9. Rekening van de ondernemingen
Miljarden BEF

	97	98	99	00
I. Lopende transacties				
a. Middelen	937.0	962.0	969.5	1044.3
1. <i>Netto exploitatieoverschot</i>	1165.9	1227.3	1263.5	1355.4
2. <i>Sociale premies</i>	310.5	310.0	319.0	332.0
Werkelijke premies ten laste van de werkgevers	151.5	156.1	160.3	166.6
Premies ten laste van de werknemers	87.2	79.2	82.3	86.0
Toegerekende sociale premies	71.8	74.6	76.4	79.4
3. <i>Netto inkomen uit vermogen</i>	-203.6	-208.7	-240.0	-252.2
4. <i>Overige netto inkomensoverdrachten</i>	11.8	5.3	9.7	9.2
5. <i>Indirect gemeten diensten van financiële intermediairs (-)</i>	347.6	371.8	382.7	400.1
b. Bestedingen	600.4	655.5	661.9	715.6
1. <i>Belastingen op inkomen en vermogen</i>	269.1	328.7	321.3	361.9
2. <i>Sociale uitkeringen</i>	254.1	264.0	278.0	291.1
Particuliere sociale verzekering met fondsvorming	157.2	168.5	176.0	185.7
Rechtstreekse uitkeringen sociale verzekering door werkgevers	96.9	95.5	102.1	105.4
3. <i>Mutaties in voorzieningen pensioenverzekering</i>	77.3	62.8	62.6	62.6
c. Netto besparingen	336.6	306.5	307.6	328.7
II. Kapitaaltransacties.				
a. Middelen	99.9	119.1	106.0	96.6
b. Bestedingen	283.3	330.7	339.9	388.0
1. <i>Bruto kapitaalvorming</i>	1106.8	1153.4	1229.0	1306.9
2. <i>Afschrijvingen (-)</i>	832.7	883.2	908.2	962.0
3. <i>Saldo aan- en verkopen van niet-geproduceerde niet-financiële activa</i>	8.3	17.7	8.7	9.7
4. <i>Veranderingen in voorraden</i>	-20.1	23.7	-14.7	1.7
5. <i>Saldo aan- en verkopen van kostbaarheden</i>	0.2	0.3	0.3	0.3
6. <i>Overige te betalen kapitaaloverdrachten</i>	20.7	18.8	24.8	31.4
III. Vorderingensoverschot (+) of tekort (-)	153.1	94.9	73.7	37.3
in % van het bbp	1.8	1.0	0.8	0.4

Tabel B.10. Verrichtingen met het buitenland

Miljarden BEF

	97	98	99	00
I. Lopende verrichtingen				
a. Bestedingen	6407.3	6698.4	6859.7	7562.9
1. Invoer van goederen en diensten	6214.7	6502.5	6658.8	7349.9
2. Beloning van werknemers	26.8	29.8	31.4	34.4
3. Indirecte belastingen (op productie en invoer)	89.5	90.2	87.6	90.6
4. Netto inkomen uit vermogen (-)	28.8	38.0	38.5	39.1
5. Overige netto inkomenoverdrachten	46.7	54.0	56.0	58.7
6. Sociale premies	38.0	38.8	41.6	44.1
7. Sociale uitkeringen, exclusief overdrachten in natura	20.4	21.1	22.8	24.3
b. Middelen	6814.2	7067.4	7240.9	7973.7
1. Uitvoer van goederen en diensten	6608.3	6868.0	7031.8	7755.7
2. Beloning van werknemers	136.3	140.9	147.9	155.3
3. Subsidies	33.3	27.3	27.3	27.3
4. Belastingen op inkomen en vermogen	2.9	2.6	4.8	5.0
5. Sociale premies	8.7	9.7	10.2	11.2
6. Sociale uitkeringen, exclusief overdrachten in natura	24.7	18.8	18.8	19.3
c. Saldo van lopende verrichtingen	406.9	369.0	381.2	410.8
II. Kapitaalverrichtingen	15.9	-1.3	-1.0	1.9
1. Netto kapitaaloverdrachten	18.0	-0.3	0.0	2.9
2. Saldo aan- en verkopen van niet-geproduceerde niet-financiële activa (-)	2.1	1.0	1.0	1.0
III. Vorderingenoverschot (+) of tekort (-) met het buitenland	422.8	367.8	380.2	412.6
in % van het bbp	4.9	4.0	4.0	4.2